

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Evidenčné číslo: 105002/I/2024/36122166153873668

POTLÁČANIE VOLEBNÝCH PRÁV V USA
Diplomová práca

2024

Bc. Miroslav Horváth

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

POTLÁČANIE VOLEBNÝCH PRÁV V USA
Diplomová práca

Študijný program: Hospodárska diplomacia
Študijný odbor: 6221700 - Ekológia a manažment
Školiace pracovisko: Katedra medzinárodných politických vzťahov
Vedúci záverečnej práce: Mgr. Michael Augustín, PhD.

Čestné vyhlásenie

Vyhlasujem, že diplomovú prácu na tému „Potlačanie volebných práv v USA“ som vypracoval sám. Všetka použitá literatúra a zdroje informácií použité pri písaní tejto práce sú uvedené v zozname použitej literatúry.

Dátum: 2024

.....

Bc. Miroslav Horváth

Pod'akovanie

Ďakujem vedúcemu tejto záverečnej práce Mgr. Michaelovi Augustínovi, PhD. za konštruktívnu kritiku a nápomocné poradenstvo v priebehu celého procesu vypracovania záverečnej práce. Zároveň ďakujem všetkým, ktorí mi poskytli rady v rôznych formách, ako aj spätnú väzbu.

ABSTRAKT

HORVÁTH, Miroslav: *Potláčanie volebných práv v USA*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta medzinárodných vzťahov; Katedra medzinárodných ekonomických vzťahov a hospodárskej diplomacie. – Vedúci záverečnej práce: Mgr. Michael Augustín, PhD. – Bratislava: FMV, 2024, (66s.)

Práca sa venuje analýze rozsiahlej problematiky potláčania volebných práv v Spojených štátoch amerických. Cieľom je poskytnúť hlbší pohľad na históriu, súčasné trendy a právne zmeny, ktoré ovplyvnili volebné práva v USA. Práca skúma legislatívne zmeny, ich vplyv na rôzne skupiny obyvateľstva a súčasné výzvy v uplatňovaní volebných práv. Hlavnými výsledkami je identifikácia kľúčových faktorov ovplyvňujúcich volebné práva a analýza ich dopadu na americkú demokraciu. Prispieva k lepšiemu pochopeniu významu a výziev spojených s ochranou volebných práv v kontexte udržiavania zdravej demokracie.

Kľúčové slová: hlasovacie práva, legislatíva, diskriminácia, historický kontext, volebné reformy

ABSTRACT

HORVÁTH, Miroslav: *Suppression of voting rights in the USA*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of International Relations; Department of International Economic Relations and Economic Diplomacy. – Thesis supervisor: Mgr. Michael Augustín, PhD. – Bratislava: FMV, 2024, (66p.)

This thesis undertakes an extensive analysis of the issue of voter suppression in the United States. The goal of the thesis is to provide an in-depth look at the history, current trends, and legal changes that have affected voting rights in the United States. The thesis examines the legislative changes, their impact on various populations, and the current challenges in the exercise of voting rights. The main results are the identification of key factors affecting voting rights and an analysis of their impact on American democracy. The work contributes to a better understanding of the importance and challenges associated with protecting voting rights in the context of maintaining a healthy democracy.

Keywords: voting rights, legislation, discrimination, historical context, electoral reforms

Obsah

Úvod.....	8
1 Historické kontexty rovnosti v právach a (ne)rovnosti vo volebných právach	10
1.1 Deklarácia nezávislosti Spojených štátov amerických a volebné právo	11
1.2 Slobodní vlastníci – voliči v čase prijatia Deklarácie nezávislosti.....	13
1.3 Ústava Spojených štátov amerických a volebné zákonodarstvo prijímané na štátnej úrovni.....	15
2 Ciele a metodika spracovania.....	18
2.1 Ciele práce	18
2.2 Metodika a metódy spracovania	19
3 Obdobie po prijatí 14. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických	21
3.1 Otáznosť správnosti interpretácie oddielu 2 štrnásteho dodatku k Ústave Spojených štátov amerických Najvyšším súdom USA	28
3.2 Prijatie 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických.....	32
3.3 Začiatok konca fakticky nepriznaných volebných práv bez rasovej diskriminácie ..	38
4 Diskusia: Aktuálny právny stav potlačania volebných práv a právny stav <i>de lege ferenda</i>	44
4.1 Volebné zákonodarstvo vybraných štátov Spojených štátov amerických a návrhy na zmeny volebných zákonov predložené v roku 2023.....	46
4.2 Politické ciele a spôsoby potlačovania volebného práva.....	51
4.3 Ďalšie smerovanie v oblasti volebných práv v USA	54
Záver.....	57
Zoznam bibliografických odkazov	59

Úvod

Táto diplomová práca sa venuje problematike potláčania volebných práv v Spojených štátoch amerických. Súčasný stav poznania v tejto oblasti ukazuje na komplexnú históriu legislatívnych a politických zmien, ktoré významne ovplyvnili prístup k volebnému právu. Práca analyzuje rôzne metódy a stratégie, ktoré boli použité na obmedzenie volebných práv určitých skupín obyvateľstva, a zároveň poukazuje na súčasné právne a politické debaty týkajúce sa tohto problému. Cieľom je poskytnúť stručný a výstižný pohľad na tieto kľúčové aspekty a ich dôsledky pre americkú demokraciu.

Práca sa ďalej zameriava na rozbor konkrétnych historických a súčasných prípadov potláčania volebných práv. Skúma pritom, ako sa v priebehu času menila legislatíva a politické praktiky, a ako tieto zmeny ovplyvnili schopnosť rôznych sociálnych a etnických skupín uplatňovať svoje volebné práva. Autor podrobne charakterizuje súčasné právne predpisy a súdne rozhodnutia, ktoré majú významný dopad na volebný proces v USA, a analyzuje ich vplyv na demokratické hodnoty a princípy v krajine. Cieľom práce je vyhodnotiť význam boja amerického menšinového obyvateľstva za priznanie volebných práv.

Práca je rozdelená do niekoľkých kapitol, ktoré postupne skúmajú rôzne aspekty problematiky. Prvá kapitola diplomovej práce sa zaoberá historickými kontextmi rovnosti v právach a nerovnosti vo volebných právach. Diskutuje o tom, ako sa historicky formovalo volebné právo v Spojených štátoch, s dôrazom na vývoj právnych a politických štruktúr, ktoré ovplyvnili volebné práva rôznych skupín obyvateľov, vrátane Afroameričanov a žien. Analyzuje tiež, ako Deklarácia nezávislosti a Ústava USA ovplyvnili volebné práva a ako sa tieto dokumenty odrazili v konkrétnych legislatívnych zmenách na štátnej úrovni. Kapitola tiež skúma obdobie po prijatí dôležitých dodatkov k Ústave, ktoré formálne deklarovali zásadné zmeny v právach menšinového obyvateľstva.

Druhá kapitola podrobne popisuje ciele diplomovej práce a metódy, ktoré boli použité na jej spracovanie. V tejto kapitole autor definuje hlavné ciele práce a vysvetľuje, ako tieto ciele chce dosiahnuť. Zameriava sa na metodologický prístup, ktorý zahŕňa analýzu historických dokumentov, legislatívnych zmien a súčasných politických a právnych diskusií. Kapitola tiež vysvetľuje dôvody výberu konkrétnych metód a akým spôsobom budú použité na analýzu a interpretáciu získaných údajov v kontexte volebných práv v USA.

Tretia kapitola skúma vplyv a dôsledky 14. dodatku na volebné práva v USA. Tento dodatok, ktorý bol prijatý po občianskej vojne, zabezpečil občianske práva pre všetkých

občanov, vrátane bývalých otrokov. Kapitola analyzuje, ako tento dodatok a jeho implementácia ovplyvnili prístup rôznych skupín k volebnému právu, a ako sa na základe toho formovali rôzne právne a politické stratégie na obmedzenie alebo rozširovanie volebných práv. Tiež sa zaoberá súčasným významom a interpretáciou 14. dodatku v kontexte moderných volebných otázok.

Štvrtá kapitola sa zaoberá súčasným stavom volebných práv v USA a navrhuje možné zmeny v budúcnosti. Kapitola hodnotí aktuálne právne predpisy a súdne rozhodnutia, ktoré majú vplyv na volebné práva, a analyzuje ich efektivitu v ochrane proti diskriminačným praktikám. Zároveň predkladá návrhy na zlepšenie súčasného systému a poukazuje na potrebu právnych zmien, aby boli volebné práva dostupnejšie a spravodlivejšie pre všetky skupiny občanov.

1 Historické kontexty rovnosti v právach a (ne)rovnosti vo volebných právach

Demokratické právne štáty sa vyznačujú zárukami participácie na volebnom procese ako základným politickým právom priznaným všetkým fyzickým osobám. Tým je do fyzickej podoby premietnuté základné, medzinárodnými prameňmi ľudských práv garantované, právo na rovnosť v právach a v dôstojnosti. Rovnosť v právach je presadzovaná ako esenciálny základ ľudských práv a slobôd. V niektorých demokratických štátoch sa obsah práva na rovnosť v právach zjavne vymyká z jeho podstaty.

Spojené štáty americké (USA) sa vyhlasujú za demokratický právny štát, „demokracia“ je rokmi dávaná na najvyšší piedestál, ale ani to nepostačuje na to, aby každý občan Spojených štátov amerických mal garantované základné politické právo, právo voliť a byť volený a participovať tak na politickom procese. Na rozdiel od európskych krajín Spojené štáty americké negarantujú volebné právo v súlade s presadzovaným ideálom rovnosti a narastajúca polarizácia zhoršuje udržateľnosť situácie a je prekážkou zásadných zmien.

Mnohé organizácie a verejnosť presadzujú reformu demokracie a spravodlivosti za účelom prelomenia deštruktívnej polarizácie. Politické strany sú poznačené intenzívnou polarizáciou a finančne ovplyvnené. Dysfunkcia politického systému vytvára priestor pre rasovo separujúcu politiku odporu ignorujúc ekonomické, sociálne a environmentálne výzvy.¹ Aktuálna situácia ukazuje, ako sa výzvy v krajine vracajú k historickým udalostiam poukazujúcim na nerovnosť v právach a boj za presadenie rovného volebného práva pre všetkých bez rozdielu pohlavia, rasy či etnickej skupiny.

Tieňové financovanie volieb, potláčanie volebného práva niektorým americkým občanom a tzv. gerrymandering sú prekážkami toho, prečo volebné právo minulosti a súčasnosti v Spojených štátoch amerických nie je stotožnené s výrazom „rovnosť pre všetkých“, resp. „rovnosť v právach pre všetkých“.

Problém, ktorý sa dlhodobo prejavuje vo volebnom zákonodarstve Spojených štátov amerických je spojený s podstatou všeobecnosti volebného práva. Demokratické právne štáty zakotvujú ako hlavné princípy volebného práva jeho všeobecnosť, rovnosť, priamosť, tajnosť hlasovania a slobodu volieb.²

---

¹ WEISER, Wendy a Alicia BANNON. Democracy: An Election Agenda for Candidates, Activists, and Legislators [online]. 04.05.2018 [cit. 2023-03-02]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/policy-solutions/democracy-election-agenda-candidates-activists-and-legislators>

² NESVADBA, Antonín a Anna ZACHOVÁ. *Teória štátu a práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, s. r. o., 2013, s. 54.

Všeobecnosť volieb však neznamená právo každého občana aktívne sa podieľať na voľbách. Pod všeobecnosťou volieb sa rozumie, že volebné právo je priznané všetkým občanom príslušného štátu, ale konkretizácia podmienok uplatnenia volebného práva, t. j. jeho materiálnej roviny, je ponechaná na zákonnú právnu úpravu. Najvyšším zákonom štátu garantované všeobecné volebné právo neurčuje podmienky, kto môže byť voličom. Podmienky kladené na voličov sú limitované normovanými volebnými cenami. Štáty legislatívne upravujú rôzne volebné cenzy, ktorými limitujú materiálne uplatnenie tohto politického práva, napríklad vekový cenzus, cenzus pobytu a podobne, ktoré nahrádzajú v minulosti zavádzané cenzy obmedzujúce volebné práva u žien, alebo niektorých etnických skupín, rás alebo menej ako stanovené množstvo majetku.³ Volebné cenzy ustanovujú formálne limity volebného práva a v materiálnej podobe obmedzujú rozsah voličov podľa politických preferencií ovplyvňujúcich zákonodarstvo. Rovnosť volebného práva sa stáva ilúziou, ak ústava ako najvyšší zákon štátu neposkytuje dostatočnú ochranu pred zásahmi zákonodarcov do volebného práva.

1.1 Deklarácia nezávislosti Spojených štátov amerických a volebné právo

Spojené štáty americké sa od obdobia oslobodenia spod britského koloniálneho panstva zaoberajú rovnakým problémom, potláčaním volebného práva pre „nevyhovujúce“ skupiny amerických občanov, tých, ktorí by mohli byť prekážkou pre politické štruktúry. Štrukturálne prekážky volebného práva, najmä pre Afroameričanov, ženy alebo nižšie sociálne vrstvy boli jedným z najväčších problémov boja za rovné volebné práva v Spojených štátoch amerických. Politická situácia a posledné voľby a s nimi spojené súdne spory o platnosť volieb potvrdili, že volebné zákonodarstvo trpí vážnymi nedostatkami.

Nezávislosť Spojených štátov amerických je datovaná a previazaná s prijatím Deklarácie nezávislosti Spojených štátov amerických, ktorej vyhlásením boli prerušené väzby USA s Veľkou Britániou. Americké kolónie boli oslobodené spod britského kolonializmu.

Deklarácia nezávislosti Spojených štátov amerických bola Kongresom Spojených štátov amerických schválená dňa 4. júla 1776. Thomas Jefferson, ako primárny autor jej textu, spracoval Deklaráciu nezávislosti, aby formálnym spôsobom objasnil dôvody, prečo Kongres Spojených štátov amerických už 2. júla 1776 hlasoval za vyhlásenie nezávislosti Spojených

---

³ NESVADBA, Antonín. *Teória práva*. Bratislava: Akadémia policajného zboru v Bratislave, 2022, s. 54.

štátov amerických od Veľkej Británie⁴. Vyhlásením malo byť interpretované, prečo trinásť amerických kolónií už nebude súčasťou Veľkej Británie.

Preambula Deklarácie nezávislosti mala presvedčiť amerických kolonialistov o dôvodoch, prečo sa nevzdávať a bojovať za nezávislosť, ekonomickú stabilitu a vlastnú identitu. Úvodom preambuly Deklarácie nezávislosti sa uvádza : „*Považujeme tieto pravdy za samozrejmé, že všetci ľudia sú stvorení rovní, že ich Stvoriteľ obdaril určitými neodňateľnými právami, medzi ktoré patrí Život, Sloboda a Snaha o dosiahnutie šťastia.*“⁵ V čase vyhlásenia nezávislosti Spojených štátov nezávislosti Deklaráciou nezávislosti v roku 1776 boli hlasovacie práva priznané výlučne bielym majetným americkým mužom („elite“).

Už v období prijatia deklarácie nezávislosti vystupovali dva názorové prúdy v otázke volebného práva a okruhu voličov. Sympatizanti rozšírenia volebných práv v zmysle zásady rovnosti v právach, vrátane Jamesa Sullivana, sudcu štátneho súdu v Massachusetts (kolegu Johna Adamsa), presadzovali rozšírenie volebného práva aj na ženy a černochoch. Medzi kritikmi tohto názoru bol aj John Adams, ktorý v liste adresovanom J. Sullivanovi vysvetlil, prečo by ženy a černosť nemali mať priznané postavenie voličov.⁶ Z jeho slov (uvedené nižšie) skôr vyvstáva obava ovplyvňovania ich názorov a prejavov vôle politicky vplyvnejšími elitami, ktoré je založené na im chýbajúcej schopnosti vytvárať si vlastné názory.

Tieto slová napísal J. Adams J. Sullivanovi ako objasnenie svojho prístupu nerozšíriť okruh voličov: „*Teoreticky je isté, že jediným morálnym základom vlády je dohoda ľudu, ale do akej miery budeme tento princíp dodržiavať? Povieme, že každý jednotlivec komunity, starý aj mladý, muž i žena, ako aj bohatí a chudobní, musia súhlasiť s každým zákonom?... Nie je rovnako pravdou, že ľudia vo všeobecnosti v každej spoločnosti, ktorí sú chudobní a nemajetní, nie sú oboznámení s verejnými záležitosťami, aby si vytvorili správny úsudok, a príliš závislí od iných ľudí, aby mali vôľu? ich vlastnú? ... Málo ľudí, ktorí nemajú majetok, má vlastný úsudok. Hovoria a hlasujú tak, ako ich riadi nejaký majetný muž, ktorý pripútal ich myseľ k jeho záujmom. Spolahnite sa na to, pane, je nebezpečné otvárať taký zdroj kontroverzií a hádok, aký by sa otvoril pokusom zmeniť kvalifikáciu voličov. Nebude tomu koniec. Vzniknú nové nároky. Ženy budú žiadať hlasovanie. Chlapci vo veku 12 až 21 rokov si budú myslieť, že ich právam sa dostatočne nevenuje pozornosť, a každý muž, ktorý nemá ani cent, bude pri všetkých štátnych*

---

⁴ KENNEDY, David, COHEN, Lizabeth and Mel PIEHL. *The Brief American Pageant: A History of the Republic*. Boston : Cengage Learning, 2016, p. 106.

⁵ Declaration of Independence: A Transcription [online]. [cit. 2023-04-03]. Dostupné na: <https://www.archives.gov/founding-docs/declaration-transcript>

⁶ ADAMS, John. John Adams to James Sullivan, 26 May 1776; from Charles Francis Adams, ed., *The Works of John Adams, Second President of the United States* [online]. [cit. 2023-04-03]. Dostupné na: <https://shec.ashp.cuny.edu/items/show/1645>

aktoch požadovať rovnaký hlas ako ktokoľvek iný. Má tendenciu zmiast' a zničiť' všetky rozdiely a vzdať všetky hodnosti na jednu spoločnú úroveň.“⁷ Názory J. Adamsa boli ovplyvnené voličskými pravidlami uplatňovanými v anglických kolóniách. Tieto praktiky si osvojili viacerí americkí kolonialisti.

1.2 Slobodní vlastníci – voliči v čase prijatia Deklarácie nezávislosti

V období prijatia Deklarácie nezávislosti volebné právo bolo priznané iba niektorým americkým kolonialistom, tzv. „slobodným vlastníkom“. Voličom musel byť zvyčajne slobodný, biely dospelý muž s bydliskom na príslušnom území, člen prevládajúcej náboženskej skupiny a „slobodný vlastník“.⁸ Americkí kolonialisti (prevažná časť) považovali vlastníctvo majetku (nehnutelností) za nevyhnutné pre výkon politiky, vrátane priznania volebného práva (hlasovacieho práva). Aristoteles a Rousseau, ako politickí teoretici a politickí vodcovia v koloniálnom období, tvrdili, že vlastníci majetku boli angažovaní členovia komunity, ktorí sa zaujímali o štátnu verejnú politiku a politické rozhodovanie a boli dostatočne nezávislí, čiže ich hlasy neboli manipulovateľné a nebolo ich možné ani kúpiť. Vlastníctvo majetku bolo pre amerických kolonialistov najkritickejším základom ich občianstva.⁹

Majetkový cenzus mal svoje odôvodnenie. Podľa anglického právniká Williama Blackstone: „Skutočným dôvodom vyžadovania akejkoľvek majetkovej kvalifikácie u voličov je vylúčenie osôb, ktoré sú v takej ťažkej situácii, že sa o nich predpokladá, že nemajú žiadnu vlastnú vôľu. Ak by tieto osoby mali hlasy, boli by v pokušení zbaviť sa ich pod nejakým nenáležitým vplyvom. To by dalo veľkému, umnému alebo bohatému mužovi väčší podiel na

---

⁷ Pôvodné znenie: „It is certain in theory, that the only moral foundation of government is the [agreement] of the people, but to what an extent shall we carry this principle? Shall we say, that every individual of the community, old and young, male and female, as well as rich and poor, must [agree] to every act of legislation?... Is it not equally true, that men in general in every society, who [are poor and do not own property], are also [unfamiliar] with public affairs to form a right judgment, and too dependent upon other men to have a will of their own? ...Few men, who have no property, have any judgment of their own. They talk and vote as they are directed by some man of property, who has attached their minds to his interest. Depend upon it, sir, it is dangerous to open [such a] source of controversy and altercation, as would be opened by attempting to [change] the qualifications of voters. There will be no end of it. New claims will arise. Women will demand a vote. Lads from 12 to 21 will think their rights not enough attended to, and every man, who has not a [dime], will demand an equal voice with any other in all acts of state. It tends to confound and destroy all distinctions, and [surrender] all ranks, to one common level. Zdroj: ADAMS, John. John Adams to James Sullivan, 26 May 1776; from Charles Francis Adams, ed., *The Works of John Adams, Second President of the United States* [online]. [cit. 2023-04-03]. Dostupné na: <https://shcp.ashp.cuny.edu/items/show/1645>

⁸ BROWN, Donathan and CLEMONS, Michael. *Voting Rights Under Fire: The Continuing Struggle for People of Color*. Santa Barbara : ABC-CLIO, 2015, p. 7.

⁹ EINSTEIN, Katherine Levine and Maxwell PALMER. Land of the Freeholder: How Property Rights Make Local Voting Rights. In: *Journal of Historical Political Economy*. 2021, Vol. 1, No. 4, p. 503.

voľbách, ako je v súlade so všeobecnou slobodou.“¹⁰ Tento názor napísal v roku 1770, kedy majetok a vlastníctvo pôdy znamenalo nielen priznanie vlastníckych práv, ale hlavne prejav nezávislosti. Ekonomická nezávislosť bola predpokladom nemanipulovania zo strany majetných predstaviteľov politických elít.

Slobodný vlastník vlastnil pôdu v hodnote určitej sumy peňazí. Kolonisti verili, že voliť by mali iba slobodní vlastníci, pretože iba oni mali trvalý podiel na stabilite spoločnosti. Veľkú časť daní platili aj vlastníci. Stať sa slobodným vlastníkom nebolo obťažné, pretože v koloniálnej ére bol dostatok pôdy a cenovo bola dostupná aj nižších triedam. Toho následkom boli až tri štvrtiny slobodných (bielych) mužov kvalifikovaných za voličov. Samotné slobodné vlastníctvo nepostačovalo na priznanie postavenia voliča. Vekový cenzus, náboženský cenzus, cenzus pohlavia a ďalšie kritériá minimalizovali okruh faktických voličov. Po odstránení neploletých osôb (mladších ako 21 rokov), katolíkov, Židov, otrokov, žien a nemajetných Američanov, koloniálny elektorát tvorilo zhruba 10 až 20 % celkovej populácie.¹¹ Podľa výskumov v Spojených štátoch amerických majetkový cenzus ako kritérium priznania volebného práva a držby úradu sa presadzoval až do polovice 19. storočia a postupne sa začal vytrácať z právnych úprav. Podľa Einsteina a Palmera tento „trend“ sa zachoval až do polovice 20. storočia, pričom takmer 90 % požiadaviek na majetok obmedzovalo hlasovanie a zastávanie úradu na miestnej úrovni. Občanom, ktorí boli vlastníkami nehnuteľností bola poskytnutá osobitná politická kontrola nad miestnymi daňami a verejnými službami.¹²

Vlastníctvo majetku ako kritérium priznania hlasovacích práv vo voľbách nebolo „iba“ prekážkou volebného práva, ale zároveň aj formou volebných podvodov a spôsobom, ako ovplyvniť priebeh a výsledky volieb. Už počas koloniálneho obdobia boli tieto praktiky volebných podvodov bežné. Majetní vlastníci pôdy zneužívali svoju majetnosť a postavenie na ovplyvňovanie volebného správania a volebných výsledkov. Títo vlastníci pôdy dočasne poskytovali slobodné vlastníctvo mužom bez pôdy, ktorí potom listiny odovzdali späť. Dočasne zvýšili počet súkromných vlastníkov pôdy, tým aj počet voličov vo svoj prospech. Jednotlivci boli platení za to, aby volili určitým spôsobom, alebo za to, že nevolili vôbec, čím klesol počet

---

¹⁰ Pôvodné znenie: „*The true reason of requiring any qualification, with regard to property, in voters, is to exclude such persons as are in so mean a situation that they are esteemed to have no will of their own. If these persons had votes, they would be tempted to dispose of them under some undue influence or other. This would give a great, an artful, or a wealthy man, a larger share in elections than is consistent with general liberty.* Zdroj: CREWS, Ed. Voting in Early America. In CW Journal [online]. 2007. [cit. 2023-03-06]. Dostupné na: <https://research.colonialwilliamsburg.org/Foundation/journal/Spring07/elections.cfm>.

¹¹ Who Voted in Early America? [online]. [cit. 2023-03-06]. Dostupné na: <https://www.crf-usa.org/bill-of-rights-in-action/bria-8-1-b-who-voted-in-early-america>

¹² EINSTEIN, Katherine Levine and Maxwell PALMER. Land of the Freeholder: How Property Rights Make Local Voting Rights. In: *Journal of Historical Political Economy*. 2021, Vol. 1, No. 4, p. 499.

voličov a počet hlasov potrebných na výhru vo voľbách. Okrem týchto praktík sa rozmohlo korupčné správanie. Podplatení úradníci regulujúci priebeh volieb umožňovali voliť nekvalifikovaným osobám a odopierali právoplatným voličom právo odovzdať svoj hlas. Ľudia boli presviedčaní zastrašovaním a vyhrážkami, prípadne násilím, ich participácia na voľbách bola iba obrazom presviedčania iných politických autorít. Hlasovacie lístky boli mnohokrát sfalšované, zámerne nesprávne započítané, „stratené“ a zničené.¹³

Po prijatí Deklarácie nezávislosti bolo potrebné, aby každá z oslobodených kolónií prijala najvyšší zákon (ústavu), v ktorej zakotví základné prirodzené práva. „*Pozitívnu črtou spomínaných ústav bolo, že zabezpečovali občanom ich prirodzené práva, avšak ako negatívne je možné považovať skutočnosť, že nezabezpečovali každému občanovi jedno z najvýznamnejších prirodzených práv: rovnosť všetkých občanov v právach. Niektoré bývalé južné kolónie nepriznávali neodňateľné práva černochoom ako ľudským bytostiam, nedali ženám politické práva, ani jeden štát nezaviedol všeobecné volebné právo pre mužov, ba dokonca na zastavanie funkcií v úradoch bol zavedený majetkový cenzus.*“¹⁴

Vznikala polemika, či by nemalo byť prinajmenšom umožnené voliť všetkým bielym mužom bez ohľadu na vlastníctvo majetku. Do konfliktu sa dostali aj názory na potrebu nezávislosti voliča na efektívne uplatňovanie franšízy.¹⁵ Hlasovanie vo voľbách pred americkou revolúciou zbavilo mnohých amerických kolonialistov volebného práva. Po prijatí deklarácie nezávislosti sa aktivizoval a eskaloval tlak na reformu volebného práva.¹⁶

1.3 Ústava Spojených štátov amerických a volebné zákonodarstvo prijímané na štátnej úrovni

Súkromné vlastníctvo je jedným z esenciálnych kritérií volebného práv. Dôkazom je, že prvé ústavnoprávne zakotvenie práva na súkromné vlastníctvo majetku je v Spojených štátoch americký už ratifikáciou prvých desiatich dodatkov ústavy známych ako Listina práv dňa 15. decembra 1791.

---

¹³ Who Voted in Early America? [online]. [cit. 2023-03-06]. Dostupné na: <https://www.crf-usa.org/bill-of-rights-in-action/bria-8-1-b-who-voted-in-early-america>

¹⁴ ČÁKY, Milan. Spoločenská a ideologická transformácia európskej civilizácie v Severnej Amerike - proces amerikanizácie Spojených štátov amerických. In *Slovenská politologická revue*. 2008, roč. 8, č. 4, s. 145-146.

¹⁵ ZELDEN, Charles. *Voting Rights on Trial: A Handbook with Cases, Laws, and Documents*. Santa Barbara: ABC-CLIO, 2002, p. 12.

¹⁶ FERLING, John. *Adams vs. Jefferson: The Tumultuous Election of 1800*. Oxford: Oxford University Press, 2004, p. 86.

Ústava Spojených štátov amerických bola jednomyseľne prijatá delegátmi z dvanástich koloniálnych štátov, ktorí odmietli revidovať články konfederácie a súhlasili s vytvorením nového rámca pre národnú vládu. Predpokladali, že nový ústavnoprávny dokument poskytne trvalú záruku politických slobôd dosiahnutých v revolúcii. Pred prijatím federálnej ústavy sa uplatňovali články konfederácie, ktoré vypracoval Kontinentálny kongres a schválilo ich 13 štátov, t. j. spojenie bývalých britských kolónií.¹⁷ Ústava Spojených štátov amerických vstúpila do platnosti až dva roky po jej schválení, konaním prvých federálnych volieb (1789). Chýbajúce výslovné záruky volebného práva, ponechali právnu úpravu na štáty. Ústava Spojených štátov amerických splnomocnila zákonodarné zbory v jednotlivých štátoch, aby si upravili podmienky volebného práva aj pre federálne voľby. *„Kongres v roku 1789 prijal desať dodatkov k ústave, ktoré vstúpili do platnosti v roku 1791. Týmito dodatkami bola zaručená sloboda slova, tlače, zhromažďovania a vyznania (odluka cirkvi od štátu), členským štátom bola povolená domobrana na obranu ich práv, bolo zakázané násilné ubytovanie vojska v súkromných domoch, zaručená sloboda osobnosti a nedotknuteľnosť súkromného majetku, zatknutie bolo možné iba na základe súdneho príkazu a boli zavedené poroty na súdoch. Nakoniec bolo stanovené, že nesmú byť zrušené ani tie práva ľudí, ktoré nie sú výslovne zahrnuté v ústave, ale ľud ich už užíva a boli vyhlásené za nedotknuteľné tie právomoci členských štátov, ktoré neboli ústavou prenesené na federálnu úroveň. Prvých desať dodatkov k ústave sa označuje ako tzv. I. cyklus opráv ústavy.“*¹⁸

Štáty na národnej úrovni prijímali obmedzenia volebného práva, aby zotrvali na presadzovaných a ustálených názoroch pretrvávajúcich z koloniálneho obdobia. Presadzovanie súkromného vlastníctva pôdy sa aj v ďalšom období stalo fundamentálnou podmienkou právneho statusu voliča. Najväčší prelom v oblasti volebného práva presadilo New Jersey v prvej národnej ústave prijatej v roku 1776. Prvá ústava štátu New Jersey z roku 1776 zakotvila volebné právo všetkým obyvateľom tejto kolónie s podmienkou plnoletosti, s majetkom v hodnote aspoň 50 libier, pobytovým cenzom v danom kraji po dobu aspoň dvanásť mesiacov. Široko koncipované volebné právo nerozlišujúce medzi ženami a mužmi ani medzi bielymi mužmi a inými národnosťami a etnickými skupinami, či náboženskými skupinami bolo pozmenené až v roku 1790.

---

¹⁷ WILLIAMS, Robert and Lawrence FRIEDMAN. *The Law of American State Constitutions*. 2nd. Edition. Oxford : Oxford University Press, 2023, p. 94.

¹⁸ OROSZ, Ladislav, SVÁK, Ján a Boris BALOG. *Základy teórie konštitucionalizmu*. Bratislava : EUROKÓDEX, s. r. o., 2011, s. 454.

Zákon bol v roku 1790 preformulovaný tak, aby jednoznačne ustanovoval, že „on“ aj „ona“ majú priznané volebné právo. Tým dal jasne najavo, že volebné právo nie je priznané iba mužom, ale aj ženám. Ženy mali rovnaké volebné právo ako muži. V tejto oblasti nastalo zrovnoprávnenie mužov a žien. Zrovnoprávnenie medzi ženami a mužmi nebolo absolútne, pretože vždy platila podmienka majetkového cenzu 50 libier. Ak si kladieme otázku, ako bolo volebné právo žien obmedzené, odpoveďou bolo majetkové postavenie vydatých žien. Vydaté ženy nemohli vlastniť majetok. Napriek tomu veľa slobodných žien volilo v New Jersey v 90. rokoch 18. storočia a na začiatku 19. storočia. Obdobne sa formulovalo aj volebné právo Afroameričanov. Afroameričanom nebolo bránené voliť, ak splnili podmienku pobytu a majetkového cenzu. Dosiahnutie majetkového cenzu bolo diskutabilné, keďže boli zotročeným obyvateľstvom. Žiaden zákon však výslovne nezakazoval uplatnenie ich volebného práva.¹⁹ New Jersey nebolo jediným štátom, ktorým reformoval volebné právo.

V tom čase to však nebol prirodzený jav, najmä preto, že stále vo veľkej miere prevažovalo otroctvo a nerovnosť založená na pohlaví a národnosti, či príslušnosti k etnickým skupinám.

Otroctvo bolo v tomto období legálne a na konci 18. storočia bola v New Jersey zotročená populácia v rozpätí 10 % a ž 30 %. Časť ľudí afrického pôvodu boli slobodným obyvateľstvom, ale čelili mnohým predsudkom. V tom čase platné zákony obmedzovali život žien inej farby pleti, a nielenže obmedzovali ich právo na majetok, ale boli považované za majetok. Aj napriek všetkým týmto skutočnostiam bola prijatá legislatívna zmena iniciovaná odporom zotročených ľudí. Bieli Američania prehodnotili svoje postoje k otroctvu. V roku 1775 sa vo Philadelphii vytvorila prvá spoločnosť proti otroctvu v Amerike.²⁰ V roku 1779 Pensylvánia prijala prvý zákon o postupnom zrušení otroctva, rovnako ako New York. Práve New Jersey bolo posledným severným štátom, ktorý prijal zákon o zrušení inštitútu otroctva (1804).²¹ Na jednej strane bol New Jersey posledným severným štátom rušiacim otroctvo a na druhej strane patrilo medzi prvé, ktoré priznali volebné právo ženám aj Afroameričanom. Kontroverzný postoj zákonodarcu na tú dobu, ak určité časti obyvateľstva obmedzuje na základnom práve osobnej slobody a súčasne im priznáva volebné práva.

---

¹⁹ How Did Women Gain the Vote? The Promise of 1776 for Women [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné na: <https://www.amrevmuseum.org/virtualexhibits/when-women-lost-the-vote-a-revolutionary-story/pages/how-did-women-gain-the-vote-the-promise-of-1776-for-women>

²⁰ How Did Women Gain the Vote? The Promise of 1776 for Women [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné na: <https://www.amrevmuseum.org/virtualexhibits/when-women-lost-the-vote-a-revolutionary-story/pages/how-did-women-gain-the-vote-the-promise-of-1776-for-women>

²¹ HELG, Aline. *Slave No More. Self-Liberation Before Abolitionism in the Americas*. North Carolina : The University of North Carolina Press, 2019, p. 229.

2 Ciele a metodika spracovania

2.1 Ciele práce

Volebné právo ako neopomenuteľné právo umožňujúce účasť občanov na správe vecí verejných prostredníctvom práva voliť a byť volený od štátnych inštitúcií, nie je samozrejmosťou demokratického a právneho štátu. Formálne záruky uplatňovania demokracie a celkovo princípov právneho štátu sa nepremietajú do materiálnej roviny výkonu volebného práva niektorých skupín obyvateľstva v Spojených štátoch amerických.

Volebné právo nie je v legislatíve Spojených štátov amerických samozrejmosťou pre každého občana. Cieľom práce je vyhodnotiť mieru úspešnosti, prípadne neúspešnosti implementácie volebnej legislatívy. Primárnou výskumnou otázkou je zodpovedanie otázky ako legislatívne zmeny v histórii USA ovplyvnili prístup k volebnému právu a aký vplyv majú na súčasné výzvy v uplatňovaní týchto práv. Otázka ako môže súčasná legislatívna situácia a navrhované zákonné zmeny v oblasti volebných práv v Spojených štátoch amerických ovplyvniť ďalšie smerovanie tejto oblasti je sekundárnou výskumnou otázkou.

Nie je v našom záujme predkladať poznatky o celom historickom vývoji volebného práva v Spojených štátoch amerických. Relevantné obdobie pre naplnenie cieľa je obdobie po prijatí 14. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických. Éra prijatia 14. a 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických formálne deklarovala dôležité zmeny v živote menšinového obyvateľstva.

Nato, aby sme dokázali naplniť primárny cieľ práce, musíme vymedziť čiastkové ciele. Prostredníctvom čiastkových cieľov je možné predostrieť historické kontexty potlačania volebných práv v Spojených štátoch amerických, spôsob, akým niektoré skupiny obyvateľstva nemali umožnený prístup k uplatneniu práva na účasť na správe vecí verejných formou výkonu volebného práva, spôsoby a normatívne základy, ktoré tento stav čiastočne zmenili a akým spôsobom túto „výhru“ modifikoval najvyšší súd Spojených štátov amerických.

Čiastkovo predložiť historické súvislosti vývoja rovnosti v právach, ale nerovnosti vo volebnom práve iba u niektorých skupín amerického obyvateľstva.

Predostrieť základnú ústavnú materiu, ktorá bola základom potlačania volebných práv pred prijatím rozhodujúceho 14. a 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických.

Na základe zisteného historického vývoja potlačania volebných práv analyzovať dôvody prijatia 14. a 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických a odôvodnenia a spôsob, ako sa s nimi vysporiadal Najvyšší súd USA.

Identifikovať právny stav *de lege lata* obmedzení výkonu volebného práva v neprospech niektorých menších obyvateľstva a navrhované legislatívne zmeny v roku 2023. Z navrhovaných zmien vybrať niektoré, ktoré rozširujú rozsah volebného práva a tie, ktoré postupne prelamujú hodnoty demokracie a smerujú k právnemu stavu na začiatku jej vývoja bez zákazu diskriminácie.

Vyhodnotiť aktuálne postoje zákonodarcov na národnej úrovni a predložiť subjektívny postoj k (ne)vhodnosti prijímanej legislatívy s navrhovanými zmenami.

Potlačovanie volebných práv v Spojených štátov amerických sa približuje právnemu stavu pred úpornou snahou amerického obyvateľstva priznať im volebné právo. Zavádzané legislatívne zmeny sledujú politické ciele a v čoraz väčšej miere obmedzujú volebné práva menšinového obyvateľstva.

2.2 Metodika a metódy spracovania

Zdrojovou materiálou teoretickej časti práce sú knižné publikácie a články v periodikách, predovšetkým však právne akty tvoriace základ súdobej legislatívy odmietajúcej uznať volebné práva menšinovému obyvateľstvu. Aplikačná časť práce premietnutá do tretej a štvrtej kapitoly práce čerpá poznatky z ústavnoprávnej matérie, najmä z prijímaných dodatkov k Ústave Spojených štátov amerických a naň nadväzujúce rozhodnutia Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických doplnené o vyjadrenia a rezultované postoje právnych a politologických teoretikov. Posledná kapitola práce, vzhľadom na jej zameranie na aktuálny právny stav volebného práva, resp. prekážok volebného práva potláčajúcich toto základné politické právo menšinovému obyvateľstvu, čerpá z platného objektívneho práva vybraných štátov Spojených štátov amerických a z aktuálnych (z roku 2023) návrhov na zmenu volebných zákonov. Tieto normatívne zdroje sú doplnené aktuálnymi vyjadreniami príslušných autorít publikovaných v online dostupných článkoch.

Stanovené ciele a poznatky nadobúdané z vybraných zdrojov sú spracované primárne metódou analógie, na ktorú nadväzuje metóda syntézy. Poznatky, ktoré takto nadobúdame vyhodnocujeme a analyzujeme za účelom následnej komparácie. Právna komparatistika je použitá nielen pri posudzovaní prijímaných dodatkov k Ústave Spojených štátov amerických

a rozhodnutí Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických, ale tvorí bazálny základ poslednej časti práce. Prostredníctvom porovnania aktuálneho a nadchádzajúceho právneho stavu vyhodnocujeme zmeny právnej úpravy *de lege ferenda*.

3 Obdobie po prijatí 14. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických

Po skončení občianskej vojny v Spojených štátoch amerických boli prijaté tri najpodstatnejšie dokumenty (dodatky k Ústave spojených štátov amerických), ktoré sa pričínili o rozšírenie práv Američanov (vrátane ostatných osôb v ich jurisdikcii). 13. až 15. dodatok k Ústave spojených štátov amerických predstavovali zlom v rozsahu priznaných ústavných garancií.

Každý štát na národnej úrovni prijímal osobitné podmienky zamerané predovšetkým na určenie vlastníctva pôdy a súbežne aj hodnotu majetku. Zmena prišla až prijatím 14. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických, ktorý sa týkal priznania štátneho občianstva osobám narodeným alebo naturalizovaným v Spojených štátoch amerických. Zavádzanie zmien týkajúcich sa občianstva malo po občianskej vojne význam iba v prípadoch, ak štáty zrušili (zakázali) otroctvo. V opačnom prípade zavádzanie občianstva nemalo svoje opodstatnenie, pretože nezohľadňovalo rovnosť v právach.

Abraham Lincoln zvrátil situáciu v USA na konci občianskej vojny, keď v roku 1863 vydal vyhlásenie o emancipácii, v ktorom uviedol, že všetky osoby, ktoré sú držané ako otroci v ktoromkoľvek štáte Spojených štátov amerických, prípadne v niektorej z častí štátu (po odtrhnutí) sú a navždy budú slobodní. Vyhlásenie o emancipácii nezaručilo zrušenie otroctva vo všetkých štátoch, vzťahovalo sa iba na oblasti Konfederácie, ktoré boli v danom období v povstaleckom stave. A. Lincoln si bol vedomý toho, že jeho vyhlásenie nebude postačujúce pre zrušenie otroctva a jeho zrušenie môže garantovať iba prijatie ďalšieho dodatku k Ústave Spojených štátov amerických. Otroci držaní v konfедераčných štátoch boli oslobodení už po vyhlásení A. Lincolna.

13. dodatok k Ústave Spojených štátov amerických bol prijatý 31. januára 1865 (dva roky po vyhlásení A. Lincolna o emancipácii) a ratifikovaný bol 6. decembra 1865. Tento dokument definitívne zrušil otroctvo v Spojených štátoch amerických. Proces ratifikácie bol zložitejší, najmä negatívnym prístupom Snemovne (Kongresu). Senátom bol schválený už na jar v roku 1864, ale Kongres ho odmietol. K zmene postoja pristúpil až potom, ako A. Lincoln prevzal iniciatívu a zabezpečil schválenie Kongresom.²² 13. dodatok k Ústave Spojených štátov

---

²² 13th Amendment to the U.S. Constitution: Abolition of Slavery (1865) [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné na: <https://www.archives.gov/milestone-documents/13th-amendment>

znamenal viac ako zrušenie otroctva, pretože zakázal aj nedobrovoľné nevoľníctvo, napríklad nútenú prácu ako formu splatenia dlhov.²³

Následným prijatím 14. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických síce nedošlo k podstatným zásahom do volebného práva osôb žijúcich na území Spojených štátov amerických, ale samotné občianstvo podmieňovalo priznanie volebného práva. Z tohto dôvodu mal 14. dodatok k Ústave Spojených štátov amerických nepochybniteľný vplyv na formovanie volebného práva v Spojených štátoch amerických. Základom volebného práva bolo občianstvo zodpovedajúce postaveniu slobodného občana, čo v tom čase bránilo otrokom a iným osobám bez štátneho občianstva participovať na správe vecí verejných, predovšetkým voliť do štátnych orgánov. Aj 14. dodatok k Ústave Spojených štátov nepriamo ovplyvnil volebné právo v štátoch, ktoré priznávali volebné právo na základe štátneho občianstva.

Podľa 14. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických sa v prvej časti dodatku, občianstvo Spojených štátov amerických a zároveň aj štátu, v ktorom majú bydlisko, priznáva všetkým osobám narodeným alebo naturalizovaným v Spojených štátoch amerických. Všetkým štátom sa ustanovil zákaz prijat' alebo presadzovať zákony, ktoré obmedzia výsady alebo imunity občanov Spojených štátov amerických. Žiaden štát v USA nesmie žiadnu osobu zbaviť života, slobody alebo majetku bez riadneho súdneho procesu ani jej odoprieť rovnakú ochranu zákonov v rámci príslušnej národnej jurisdikcie.²⁴ Týmto dodatkom bola vyriešená dlhodobá kontroverzná otázka štátneho občianstva.

Ústava USA už vo svojom pôvodnom znení upravila občianstvo, ale iba na federálnej úrovni, čiže predpokladala existenciu občianstva Spojených štátov amerických (štátneho občianstva). Otázkou národného občianstva sa nezaoberala a neupravila ani žiadne pravidlo, podľa ktorého by sa rozhodovalo o tom, či osoba je štátnym občanom niektorého zo štátov a ani akým pravidlom sa riadiť pri určení konkrétneho štátu, ktorého je štátnym občanom.²⁵

Štátne aj národné občianstvo sa stalo predmetom značnej kontroverzie. Štátne občianstvo bolo dôležité najmä z praktických dôvodov, pretože umožňovalo fyzickým osobám využiť systém federálnych súdov. Federálne súdnictvo prinieslo okrem iného uplatnenia čl. IV Ústavy Spojených štátov amerických, ktorý garantoval určité práva občanom štátu, aj ak sa nachádzali v inom štáte nezaručujúcom dané práva. Názory na národné občianstvo sa

---

²³ Vid' napríklad: Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 3. januára 1911 vo veci Alabama v. Bailey, 219 US 219 (1911) [online]. [cit. 2023-04-19]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/219/219/#tab-opinion-1923755>

²⁴ 14th Amendment Equal Protection Clause [online]. [cit. 2023-04-19]. Dostupné na: <https://www.getlegal.com/legal-info-center/14th-amendment-equal-protection-clause/>

²⁵ AMAR, Akhil Reed and John C. HARRISON. Common Interpretation [online]. [cit. 2023-04-19]. Dostupné na: <https://constitutioncenter.org/the-constitution/amendments/amendment-xiv/clauses/700>

rozchádzali. Podľa niektorých názorov národné občianstvo záviselo od štátneho občianstva. Občanmi USA mohli byť výlučne občania s národným občianstvom. Takýto názor zneistil postavenie tých, ktorí sa narodili v District of Columbia alebo na federálnom území.²⁶

Štrnásty dodatok k Ústave Spojených štátov amerických nezaviedol „iba“ spôsob, akým určiť národné a štátne občianstvo pre všetkých narodených alebo naturalizovaných ľudí v Spojených štátoch amerických, ale už v prvej časti zaviedol podmienku rovnakej ochrany zákonom, teda rovnoprávnosť. Tento dodatok k Ústave Spojených štátov amerických priamo nadväzoval na zrušenie otroctva v USA prijatím 13. dodatku k Ústave USA. Oslobodené, dovtedy zotročené osoby, museli získať určitý právny status. Bolo potrebné priznať im právne postavenie a štátne občianstvo, aby mohli byť nositeľmi práv a slobôd garantovaných všetkým slobodným ľudom.

Na základe 14. dodatku bolo viac ako 4 miliónom dovtedy zotročeným černochoch udelené občianstvo na štátnej aj národnej úrovni a sľúbené rovnaké zaobchádzanie v zmysle prijatých zákonov. Trvalo však viac ako storočie, kým sa táto ústavná zmena naplnila.²⁷ V 14. dodatku bola zavedená klauzula o rovnakej ochrane zákonom, ktorá štátom zakazuje odoprieť akejkolvek osobe v rámci ich jurisdikcie rovnakú ochranu pred zákonom. V princípe zákony štátu musia s jednotlivcom zaobchádzať rovnakým spôsobom ako s inými ľuďmi v podobných podmienkach a okolnostiach. Jednoducho povedané, vyžadovala sa (vyžaduje sa) rovnosť v právach, ktorá je pretavená do zákazu diskriminácie s výnimkou prípadov, ktoré sledujú legitímny cieľ.²⁸ Cieľom dodatku nie je garancia rovnosti medzi jednotlivcami alebo spoločenskými triedami, ale rovnosť pred zákonom. Samotný výsledok prijatého nemá právnu relevanciu, ak pri uplatňovaní zákona nedochádza k diskriminácii.²⁹

Podľa Ženíška: *„Prvé dve klauzuly prvého oddielu – klauzula o občianstve a klauzula o slobodách alebo výsadách – sú vzájomne bezprostredne nadväzujúce a dohromady vytvárajú ako rámec pre určenie, či určitej osobe patrí občianstvo a k nemu prináležiace „slobody alebo výsady“ (privileges or immunities), vďaka čomu došlo k zvráteniu rozsudku vyneseneho v predvojnovom prípade Dreda Scotta, takisto akých „slobôd alebo výsad“ sa podmienka o ich neobmedzovaní zo strany jednotlivých štátov týka. Ako totiž môžeme vyčítať zo samotného textu štrnásteho dodatku, občianstvo v Spojených štátoch je dvojaké – každý, koho možno zahrnúť*

---

²⁶ Tamže.

²⁷ MONK, Linda R. Equality and The Fourteenth Amendment: A New Constitution [online]. [cit. 2023-04-23]. Dostupné na: <https://www.pbs.org/tpt/constitution-usa-peter-sagal/equality/>

²⁸ GANS, Judith et al. *Debates on U.S. Immigration*. Los Angeles : SAGE Publications, Inc, 2012, p. 549.

²⁹ 14th Amendment Equal Protection Clause [online]. [cit. 2023-04-19]. Dostupné na: <https://www.getlegal.com/legal-info-center/14th-amendment-equal-protection-clause/>

pod uvedenú definíciu – teda je narodený alebo naturalizovaný v USA a spadá pod ich jurisdikciu – je nielen občanom USA ako celku, ale aj konkrétneho štátu, ktorého je obyvateľom. Rozdelenie, vyplývajúce z federálneho usporiadania, je zásadné, pretože obe občianstva nie sú svojou povahou totožné a každé so sebou nesie odlišné skutočnosti, vrátane odlišných „slobôd alebo výsad.“³⁰

Prijatím 14. dodatku k Ústave Spojených štátov sa štátom zabránilo diskriminovať pred zákonom rôzne skupiny obyvateľstva, čo robí prijatý dodatok esenciálny základ ochrany občianskych práv. Klauzula o rovnakej ochrane sa historicky stala precedensom pre rozhodnutia Najvyššieho súdu USA, ktoré sú relevantné pre určenie rozsahu práv, ktoré užívajú rôzne skupiny občanov. Vo všeobecnosti otázka, či bola porušená klauzula o rovnakej ochrane, vyvstáva vtedy, ak štát priznáva určitej skupine jednotlivcov právo vykonávať určitú činnosť a inej skupine jednotlivcov jej výkon zakazuje. Jednoznačné pravidlo, podľa ktorého by sa malo rozhodnúť, kedy je rozlišovanie protiústavné neexistuje. Najvyšší súd USA svojou rozhodovacou činnosťou aplikovanie rôznych testov v závislosti od typu klasifikácie a jej vplyvu na základné práva a slobody. Svojim prístupom potvrdzuje, že aj rozlišovanie v rozsahu priznaných práv považuje za ústavné, ak má racionálny základ na to, aby slúžila legitímnemu účelu. V niektorých prípadoch sa uplatnili výnimky a Najvyšší súd Spojených štátov amerických preskúmaval aj ciele diskrimináciu. Porušenie rovnosti v právach je podľa Najvyššieho súdu USA potvrdené iba vtedy, ak štátny zákon má za cieľ diskriminovať na základe rasy, náboženstva, národnostného pôvodu alebo v niektorých situáciách občianstva. Vyvrátenie porušenia rovnosti v právach si vyžaduje preukázať, že existuje naliehavý záujem, ktorým sa sleduje legitímny cieľ, čím následne nedochádza k porušeniu rovnosti práv pred zákonom.³¹

Navonok sa aj klauzula o rovnosti v právach podľa 14. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických javí ako prvý základ v rovnosti volebného práva v jednotlivých jurisdikciách štátov. Volebné právo však týmto dodatkom k Ústave USA nebolo dotknuté a 14. dodatok nebol historickým medzníkom k jeho priznaniu bez segregácie a diskriminácie. Atribútom, z ktorého možno pri týchto záveroch vychádzať je, že sa vzťahoval na prirodzené práva, občianske práva a nevzťahoval sa na politické práva.

---

³⁰ ŽENÍŠEK, Jaroslav. Čtrnáctý dodatek Ústavy USA a jeho výklad z pohľadu hlavných interpretačných metod. In *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. 2021, roč. 67, č. 1, s. 16.

³¹ 14th Amendment Equal Protection Clause [online]. [cit. 2023-04-19]. Dostupné na: <https://www.getlegal.com/legal-info-center/14th-amendment-equal-protection-clause/>

Všetky dodatky boli prijaté v priamej reakcii na občiansku vojnu a reagovali na požiadavky severu a juhu. To platilo aj pre druhý oddiel dodatku č. 14 k Ústave Spojených štátov amerických. Pred jeho schválením sa počet delegátov vyslaných každým štátom do Snemovne reprezentantov riadil čl. I, odd. 2, doložkou 3. Snemovňa reprezentantov bola zákonodarným orgánom reflektujúcim počet obyvateľov jednotlivých štátov. Počet členov Senátu nebol podmienený počtom obyvateľov. Ústavný konvent musel v tomto smere prijať kompromisné riešenie, pretože v južných štátoch bolo množstvo čiernych otrokov, ktorí by sa za iných okolností započítavali do počtu obyvateľov a to by ohrozilo dominantné zastúpenie severu v snemovni reprezentantov. Južné štáty požadovali väčšie zastúpenie v Kongrese a preto presadzovali, aby sa aj otroci započítavali do počtu obyvateľov, teda ako občania na účely počtu obyvateľov pre zastúpenie v Kongrese. Naopak severné štáty požadovali, aby sa čierni otroci vôbec nezapočítavali do počtu obyvateľov na tento účel.³²

Kompromis, na ktorom sa ústavný konvent, ustálil, je známy ako kompromis troch päťín. Ten znamenal, že čierni otroci v južných štátoch sa považovali za 3/5 osoby, čiže sa nevyhovelo úplne ani požiadavkám južných štátov ani severných štátov. Tento ústavný kompromis bol akceptovateľný iba tesne pred prijatím 13. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických (počas občianskej vojny). Avšak prijatím 13. dodatku, otroci museli byť započítaní na účely zastúpenia ako „celá“ osoba, nie ako 3/5 osoby.³³

Garancia rovnosti v právach pred zákonom vytvárala v časti 2 iný rozmer ochrany rovnosti. Podľa Lindy R. Monk 14. dodatok k Ústave Spojených štátov amerických umožnil štátom pozbaviť volebného práva tých, ktorí boli odsúdení za vzburu alebo iné zločiny, čo bola klauzula, ktorá mala obmedziť hlasovacie práva bývalých vojakov Konfederácie.³⁴ Tieto závery vyplývajú z oddielu 2 dodatku č. 14 k Ústave Spojených štátov amerických, ktorá obmedzovala štáty, aby popreli volebné právo mužom vo veku 21 a viac rokov z akéhokoľvek dôvodu okrem odsúdenia za vzburu alebo iný zločin, tým, že by sa tak znížilo ich zastúpenie v Kongrese. Zníženie pomeru ich zástupcov by zodpovedalo rozsahu odopreného práva.

Problémom 14. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických je, že sa po dlhšom období aplikuje počas boja proti drogám na národných úrovniach. Prostredníctvom tohto dodatku k Ústave USA bolo volebné právo odmietnuté tisíckam Afroameričanov, ktorí boli ako

---

³² Tamže.

³³ United States Constitution. Amendment 14: Section 2 [online]. [cit. 2023-04-23]. Dostupné na: <https://constitutionallawreporter.com/amendment-14-02/>

³⁴ MONK, L. R. Due Process Clause, Equal Protection Clause and Disenfranchising Felons [online]. [cit. 2023-04-23]. Dostupné na: <https://www.pbs.org/tpt/constitution-usa-peter-sagal/equality/due-process-equal-protection-and-disenfranchisement/>

skupina neprimerane odsúdení za drogové trestné činy. Podľa L. R. Monk 14. dodatok protirečí účelu, ktorý sledoval. Dodatok, ktorí mal zabezpečiť rovnaké práva pre Afroameričanov, je tým istým pozmeňujúcim a doplňujúcim návrhom, ktorý potláča ich volebné právo. Nie je ničím výnimočným, že v mnohých štátoch sa desaťtisíce páchatel'ov patriacich do národnostných menšín nemôžu podieľať na veciach verejných, uplatňovať volebné právo iba z dôvodu ich kriminálnej minulosti.³⁵ Čo sa stalo prijatím druhého oddielu 14. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických? Štáty môžu zákonom odoprieť volebné právo, ale je na ich úvahe, akým spôsobom tak urobia, aby si zachovali rozsah zastúpenia v Kongrese. Avšak na základe 14. dodatku 2. oddiele majú možnosť zbaviť volebného práva tých mužom vo veku 21 rokov a viac, ktorí boli odsúdení za vzburu alebo iný zločin bez toho, aby sa to dotklo ich zastúpenia v Kongrese.

Vo veci problematického uplatnenia 14. dodatku 2. oddielu Najvyšší súd Spojených štátov amerických rozhodoval v dvoch významných veciach - Reynolds v. Sims³⁶ a Richardson v. Ramirez.³⁷ „Najvyšší súd USA sformuloval celý rad významných interpretačných doktrín, ktoré sa týkali najmä možnosti obmedzenia základných práv a slobôd zaručených ústavou zo strany verejnej moci. V rozhodnutí Schencks versus United States z roku 1919 je formulovaná tzv. clear and present danger doctrine, v roku 1925 v rozhodnutí Giltow versus New York je naformulovaná tzv. bad tendency doctrine a nakoniec v roku 1944 v rozhodnutí Thomas versus Collins bola sformulovaná tzv. preferred-position doctrine. Najvyšší súd USA, ale v podstate celá súdna moc vstúpila do sféry ústavného práva a do sféry ústavy, pretože živú ústavu tvoria ústavné predpisy len pokiaľ sú súdmi aplikované v súlade s obsahom ústavy. Tým sa stala ústava USA otvorenejšia a v jej charaktere sa začali prejavovať prvky pružnosti/flexibility známe z britskej ústavy.“³⁸

Zaujímavé sú názory niektorých teoretikov na 14. dodatok oddiel 2 k Ústave Spojených štátov amerických, pretože jednotne poukazovali na to, že jeho aplikáciu a interpretáciu Najvyšší súd Spojených štátov amerických počas celej histórie úplne ignoroval. Tento názor vo svojej publikácii uvádzajú aj Schultz a Vile. Podľa týchto autorov Najvyšší súd Spojených

---

³⁵ MONK, L. R. Due Process Clause, Equal Protection Clause and Disenfranchising Felons [online]. [cit. 2023-04-23]. Dostupné na: <https://www.pbs.org/tpt/constitution-usa-peter-sagal/equality/due-process-equal-protection-and-disenfranchisement/>

³⁶ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 15. júna 1964, vo veci Reynolds v. Sims, 377 US 533 (1964) [online]. [cit. 2023-04-25]. Dostupné na: <https://www.law.cornell.edu/supremecourt/text/377/533>

³⁷ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 24. júna 1974, vo veci Richardson v. Ramirez, 418 US 24 (1974) [online]. [cit. 2023-04-25]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/418/24/>

³⁸ OROSZ, Ladislav, SVÁK, Ján a Boris BALOG. *Základy teórie konštitucionalizmu*. Bratislava : EUROKÓDEX, s. r. o., 2011, s. 449-450.

štátov amerických síce v prípade Richardson v. Ramirez potvrdil právomoc štátov zakázať odsúdeným zločincom hlasovať vo voľbách, či už na dobu určitú alebo na dobu neurčitú a poukázal aj na zákony iných jurisdikcií ako napríklad kalifornský zákon, ale vôbec sa nezmienil o uplatnení oddielu 2 štrnásteho dodatku. Tento stav bol považovaný za pochopiteľný, pretože oddiel 2 štrnásteho dodatku bol Najvyšším súdom Spojených štátov takmer úplne ignorovaný počas celého storočia od jeho ratifikácie.³⁹

Prípád Richardson v. Ramirez sa týkal troch respondentov odsúdených za trestné činy, ktoré už boli vykonané a odsúdení boli už aj podmienene prepustení. Na Najvyššom súde Kalifornie podali žiadosť o predloženie mandátu, aby prinútili volebných úradníkov kalifornského okresu, aby ich zaregistrovali ako voličov. Podľa navrhovateľov a ostatných voličov v obdobnej situácii (odsúdení po výkone trestu) kalifornské zákony odopierali právo na rovnakú ochranu pred zákonom, ktorá im prináležala podľa federálnej ústavy. Najvyšší súd Kalifornie rozhodol, že kalifornská ústava odopretím volebného práva bývalým zločincom, ktorých podmienky uväznenia a podmienene prepustenia už uplynuli (čl. 20 oddiel 11 kalifornskej ústavy), porušuje klauzulu o rovnakej ochrane podľa štrnásteho dodatku oddielu 2.⁴⁰

Podľa čl. 20 oddiel 11 kalifornskej ústavy od jej prijatia v roku 1879 budú prijaté zákony odopierajúce volebné právo osobám, ktoré sú odsúdené z trestného činu úplatkárstva, krivej výpovede, falšovania, zneužitia funkcie alebo iných závažných trestných činov. V čase, keď bolo volebné právo navrhovateľov odmietnuté, kalifornská ústava ustanovovala, že žiadny cudzinec, ktorý nemá občianstvo, žiadna osoba s duševnou poruchou a ani žiadna osoba odsúdená za akýkoľvek trestný čin, žiadna osoba odsúdená v budúcnosti za spreneveru alebo spreneveru verejných financií a žiadna osoba ktorá nebude schopná čítať ústavu v anglickom jazyku a napísať svoje meno, nebude môcť vykonávať svoje volebné právo. Podľa kalifornského volebného zákona, čestné prehlásenie o registrácii uvádzalo, či bol jednotlivец odsúdený za zločin, ktorý ho vylučuje z práva voliť. Podľa ďalších ustanovení kalifornského volebného zákona úradník bol povinný zrušiť registráciu každému, kto bol odsúdený za akýkoľvek zločin alebo za spreneveru či spreneveru verejných peňazí. Platila však výnimka, pri ktorej úradník mohol spochybníť odopretie volebného práva na základe toho, že osoba bola odsúdená za zločin alebo spreneveru alebo sprenevery verejných peňazí na základe súdneho

---

³⁹ SCHULTZ, David and John R. VILE. *The Encyclopedia of Civil Liberties in America*. N. Y. : Routledge, 2005, p. 11.

⁴⁰ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 24. júna 1974, vo veci Richardson v. Ramirez, 418 US 24 (1974) [online]. [cit. 2023-04-25]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/418/24/>

príkazu po uplynutí šesť mesačnej skúšobnej doby alebo v prípadoch, ak bol trest odňatia slobody už vykonaný alebo v prípade po ukončení rehabilitačného konania.

V prejednávacom prípade boli všetci účastníci konania pozbavení volebného práva. Po právoplatnom odsúdení za vykonanie jedného alebo aj v niektorých prípadoch viacerých trestných činov, nasledoval výkon trestu odňatia slobody a neskôr nasledovalo podmienkové prepustenie. Navrhovateľ Ramirez bol odsúdený v Texase, ďalší z navrhovateľov v Kalifornii. Odmietnutie volebnej registrácie bolo u všetkých troch navrhovateľov odôvodnené odsúdením za trestný čin aj napriek v tom čase už prítomného podmienkového prepustenia z väzby.⁴¹

3.1 Otáznosť správnosti interpretácie oddielu 2 štrnásteho dodatku k Ústave Spojených štátov amerických Najvyšším súdom USA

Prípád *Richardson v. Ramirez* sa zaoberá tým, prečo sa 14. dodatok oddiel 2 spomína ako spôsob odopretia volebného práva niektorým skupinám občanov Spojených štátov amerických a najmä nie v súlade s pôvodným zámerom, s ktorým bol Kongresom pôvodne prijatý.

Ako sa vyjadril Bourne, rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických viedlo k neštandardnému výsledku, nakoľko odporovalo účelu prijatia 14. dodatku oddiel 2 k Ústave Spojených štátov amerických. Oddiel 2 štrnásteho dodatku k Ústave Spojených štátov amerických bol zameraný na odradenie štátov od diskriminačného odopierania účasti na politickom procese vo vzťahu k oslobodeným Afroameričanom. Naopak v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických sa stal spomínaný oddiel primárnou referenciou na ohraničenie volebného práva. Primárne išlo o zákony v národných štátoch, ktorými sa neprimerane a cielene odopieralo Afroameričanom právo voliť.⁴²

Najvyšší súd v rozsudku *Richardson v. Ramirez* sa zamerá na otázku, či daný odsek zakazuje použitie takzvaného dvojitého trestu, čo je prípad, kedy odsúdený dostane okrem trestu odňatia slobody aj trest formou stratenia hlasovacieho práva. Z interpretácie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických vyplýva, že druhý oddiel 14. dodatku nezakazuje odopretie hlasovacieho práva odsúdenej osobe. Takouto interpretáciou sa dovoľuje odopretie hlasovacieho práva osobe odsúdenej zo závažného trestného činu, čím sa umožnilo jednotlivým

---

⁴¹ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 24. júna 1974 vo veci *Richardson v. Ramirez*, 418 US 24 (1974) [online]. [cit. 2023-04-25]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/418/24/>

⁴² BOURNE, Richard W. *Richardson v. Ramirez: A Motion to Reconsider*. In *Valparaiso University Law Review*. 2007, Vol. 42, No. 1, pp. 1.

štátom rozhodovať o tom, či a za akých okolností sa bude odopierať hlasovacie právo páchatelom trestných činov, ktorí sú právoplatne odsúdení. Súd sa odvolal na samotnú históriu Ústavného súdu a to že neexistuje výslovný zákaz odopretia hlasovacieho práva odsúdeným osobám, čím sa rozhodovaniu v tejto oblasti prenechala právomoc jednotlivým štátom. Podľa Bourneho oddiel 2 štrnásteho dodatku bol nesprávne interpretovaný a Najvyšší súd USA sa ani nepokúsil odhaliť legislatívnu históriu dotknutého oddielu. Zároveň sa nepokúsil posúdiť ustanovenie vo svetle iných ustanovení dodatku tak, ako sa o nich pri ich vzniku uvažovalo a ani daný oddiel neinterpretoval vzhľadom na účel, za akým bol navrhnutý. Podľa Bourneho v prípade interpretácie v súlade s pôvodnými cieľmi by nemohlo dôjsť k interpretovaniu dodatku ako výslovného súhlasu so zákonmi zbavujúcimi zločincov volebného práva a už vôbec nie ako udelenie splnomocnenia štátom na prijímanie takýchto zákonov. Namiesto toho by sa oddiel mal chápať ako súčasť rozsiahlejšieho systému zameraného na podporu Republikánskej strany a práv novoprepustených afroamerických otrokov, ktorí boli právom vnímaní v tom čase ako jej pravdepodobní prívrženci a potenciálni voliči.⁴³

Prečo je uvedené spojené práve s oslobodenými Afroameričanmi? Na jednej strane sa možno zamyslieť, prečo je všeobecne formulované obmedzenie volebného práva voliť z dôvodu kriminálneho správania diskriminačné na základe rasy. Práve Afroameričania tvoria najväčší podiel odsúdených, napríklad za drogové trestné činy. Obmedzením ich volebného práva sa v podstatnej miere zmenší počet voličov a zmenia sa aj volebné preferencie.

Dôvodom, prečo sa javia predchádzajúce úvahy o nesprávnosti výkladu štrnásteho dodatku oddielu 2 k Ústave Spojených štátov amerických spornými, vychádza priamo z vyjadrení tých, ktorí sa podieľali na formovaní tohto ustanovenia 14. dodatku.

V rozhodnutí Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických vo veci *Richardson v. Ramirez* sa vyjadril kongresman Bingham, ktorý bol jedným z hlavných predstaviteľov pri formulovaní štrnásteho dodatku oddielu 2 a podľa jeho slov: „*Druhá časť dodatku jednoducho zabezpečuje vyrovnanie zastúpenia medzi všetkými štátmi Únie, Sever, Juh, Východ a Západ. Nerobí žiadnu diskrimináciu. New York má 50 000 farebných obyvateľov. Podľa tohto oddielu, ak tento veľký štát diskriminuje svoju farebnú populáciu, pokiaľ ide o voliteľné volebné právo, (okrem prípadov zločinu) stráca do takej miery svoju zastupiteľskú moc v Kongrese. Rovnako to bude s každým iným štátom.*“⁴⁴

---

⁴³ Tamže, p. 1-2.

⁴⁴ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 24. júna 1974, vo veci *Richardson v. Ramirez*, 418 US 24 (1974) [online]. [cit. 2023-04-25]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/418/24/>

Podľa Eliota z Massachusetts bolo jasné, že žiaden štát by nemal záujem na tom, aby rozšíril základ národného zastúpenia na úkor odopretia volebného práva. Pokiaľ nastane strata politickej moci kvôli odmietnutiu volebného práva zločincom a nie z iného dôvodu, politické záujmy môžu byť presadené a spravodlivosť môže byť vykonaná. Podľa zástupcu Eckleyho z Ohia aj napriek tomu, že osoby odsúdené za zločin sa stavajú proti zákonom Spojených štátov, na základe ktorých sú pozbavení volebného práva všetci tí, ktorí boli odsúdení za závažné zločiny, ide o zachovávanú tradíciu. Vychádzal najmä z predpokladu, že by osoby trestne stíhané a odsúdené za závažné zločiny derogovali platné zákony a mohli byť presadiť vlastné pravidlá, ak by sa tieto osoby podieľali na voľbe prezidenta alebo pri voľbe členov Kongresu. Mohlo by ísť o omnoho závažnejšie trestné činy smerované k podstate demokracie.⁴⁵

Problém s 2. oddielom 14. dodatku nastal aj pri výklade ústav na národnej úrovni. Predmetom diskusie bola ústava Arkansasu, na ktorú negatívne reagoval senátor Drake, ktorý navrhol jej pozmeňujúci návrh. Senátor Drake vytýkal nedostatok v možnosti uplatňovania zákonov na odlišné kategórie občanov. Vysvetlením senátora Drakea, prečo predložil svoj pozmeňujúci návrh, sú jeho obavy, že bez neho by Arkansas mohol zneužiť výnimku pre zločincov na zbavenie práv černocho. Tieto závery odôvodnil tým, že arkansaská ústava oprávňuje mužom odňať volebné právo pre trest odňatia slobody uložený za také trestné činy, aké sú „teraz“ (v danom čase) podľa zvykového práva, a zároveň za ne musia byť právoplatne odsúdení. Pokiaľ avšak neexistuje požiadavka, aby zákony, podľa ktorých budú muži riadne odsúdení za tieto zločiny, platila rovnako pre všetkých obyvateľov štátu a nie iba pre vybrané skupiny obyvateľstva, tak sa môžu vzťahovať odlišné zákony na bielych a čiernych.⁴⁶ Pozmeňujúci návrh senátora bol zakomponovaný aj do ústavy v Severnej Karolíne, Južnej Karolíne, Louisiane, Georgii, Alabame, Floride, Virgínii, Mississipi, Texase a Georgii.

Výsledok rozhodnutia Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických vo veci Richardson v. Ramirez bol jednoznačný. Avšak tomuto rozhodnutiu Najvyššieho súdu predchádzali iné rozhodnutia, ktoré obmedzovali volebné právo aj na základe iných rozhodnutí a tieto rozhodnutia dokonca predchádzali predmetnému rozhodnutiu vo veci Richardson v. Ramirez. Najvyšší súd Spojených štátov amerických nikdy počas svojej rozhodovacej činnosti nevyjadril zákaz prijatia úplného obmedzenia volebného práva pre osoby s kriminálnou

---

⁴⁵ Tamže.

⁴⁶ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 24. júna 1974, vo veci Richardson v. Ramirez, 418 US 24 (1974) [online]. [cit. 2023-04-25]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/418/24/>

minulosťou (odsúdených za závažné trestné činy). Naopak, vyjadril sa aj v iných veciach za prípustnosť ich vylúčenia z práva voliť.

Na konci 19. storočia boli Najvyšším súdom Spojených štátov amerických prijaté rozhodnutia, ktoré potvrdili federálne zákony zbavujúce určité osoby volebného práva. Jedným z týchto prípadov je *Murphy v. Ramsey*⁴⁷ z roku 1885. Najvyšší súd USA potvrdil federálny zákon, ktorý polygamistom a bigamistom odoprel právo voliť. Kongresom bol prijatý zákon obmedzujúci volebné právo v čase, kedy prax polygamie bola priamo spojená s mormónmi.

Bigamistom alebo polygamistom v zmysle ôsmeho oddielu zákona z 22. marca 1882 bol definovaný muž, ktorý uzavrel bigamné alebo polygamné manželstvo a stal sa manželom naraz dvoch alebo viacerých manželiek, udržiava tento vzťah a stav v čase zápisu do zoznamu voličov. Otázka, či bol niekedy vinný z trestného činu bigamie alebo polygamie, alebo či bolo odsúdenie za takýto trestný čin premlčané nie je relevantné. Ôsmy oddiel zákona nebol určený a nepôsobil ako dodatočný trest zavedený za účelom trestania prečinu mnohoženstva, ale len ako diskvalifikácia voliča. Z tohto hľadiska nemá spätnú platnosť. Odňatie volebného práva sa vzťahuje na existujúci stav a nie na predchádzajúci trestný čin.⁴⁸

Mormónski predstavitelia napadli obmedzenie volebného práva v zmysle tohto zákona, ale Najvyšší súd USA bez akýchkoľvek pochybností odmietol návrh a potvrdil súlad federálneho zákona s Ústavou Spojených štátov amerických. Podľa sudcu S. Matthews sa jednalo o ustanovenie *ex post facto*, v zmysle ktorého jednotlivci (mormóni) neboli sankcionovaní za to, že vstúpili do polygamných vzťahov, ale za to, že ich aj po prijatí zákona naďalej udržiavali. Sudca sa vôbec nezaoberal prvým dodatkom Ústavy Spojených štátov amerických, ale jednoznačne prisvedčil Kongresu a to, že má právo prijať zákon týkajúci sa rodinných vzťahov vo vzťahu k obmedzeniu volebného práva, pretože myšlienka rodiny pozostáva a pramení zo zväzku jedného muža a jednej ženy na celý život a posvätné manželstvo je základom spoločnosti. Sudca sa tým stotožnil s názorom, že regulácia takýchto rodinných vzťahov je v právomoci vlády.⁴⁹

---

⁴⁷ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 23. marca 1885, vo veci *Murphy v. Ramsey*, 114 US 15 (1885) [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/114/15/>

⁴⁸ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 23. marca 1885, vo veci *Murphy v. Ramsey*, 114 US 15 (1885) [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/114/15/>

⁴⁹ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 23. marca 1885, vo veci *Murphy v. Ramsey*, 114 US 15 (1885) [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/114/15/>

Ďalším prípadom je rozhodnutie vo veci Davis v. Beason.⁵⁰ Tiež sa vzťahoval na bigamiu a polygamiu, ktoré boli považované za zločin podľa vtedajších zákonov Spojených štátov amerických a aj podľa právnych predpisov v Idahu. Ich presadzovanie sledovalo presadenie princípov náboženstva bez urážania „zdravého rozumu“. Niekoľké zo štátov USA ustanovovali bigamiu a polygamiu za trestnú činnosť vyňatú spod slobody náboženstva. Odmietali podradiť tieto praktiky pod slobodu náboženstva ako formu ospravedlnenia týchto činov. Podľa zákonov štátu Idaho, každý občan, ktorý sa chcel zaregistrovať ako volič musel zložiť prísahu, že nepatrí k rádu, ktorý upozorňuje na nerešpektovanie trestnoprávných noriem platných na území štátu. Žiadna osoba, ktorá je bigamista alebo polygamista, alebo ktorá sa učí, radí alebo povzbudzuje akúkoľvek osobu, aby sa stala bigamistom alebo polygamistom, alebo aby spáchala akýkoľvek iný zločin definovaný zákonom, alebo aby uzavrela to, čo je známe ako plurálne alebo nebeské manželstvo, alebo ktorý je členom akéhokoľvek rádu, organizácie alebo združenia, ktoré učí, radí, radí alebo nabáda svojich členov alebo oddaných alebo akékoľvek iné osoby k páchaniu trestného činu bigamie alebo polygamie alebo iného trestného činu definovaného zákonom, nemá dovolené voliť v akýchkoľvek voľbách alebo zastávať akúkoľvek funkciu.

Ide o ďalší prípad, ktorý poukazoval na to, akým spôsobom bol vykladaný štrnásty Dodatok k Ústave Spojených štátov amerických. Takáto prax rozhodovania Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických sa zachovávala aj naďalej a presadzovala taký výklad ústavných článkov, ktoré umožňovali vylúčiť niektoré skupiny obyvateľstva z výkonu volebného práva (či už išlo o aktívne alebo pasívne volebné práva).

3.2 Prijatie 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických

Slobodné voľby v Spojených štátoch amerických, garantujúce volebné právo „všetkým“ občanom (nielen pôvodným bielym občanom), sú tradične spojené s 15. dodatkom k Ústave Spojených štátov amerických prijatým 26. februára 1869 a ratifikovaným 3. februára 1870. Dôvodom, prečo je práve 15. dodatok k Ústave Spojených štátov amerických uznávaný ako historický dokument zakotvujúci volebné právo je, že mal odstrániť dlhodobé obmedzovanie volebného práva Afroameričanom.

---

⁵⁰ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 3. februára 1890, vo veci Davis v. Beason, 133 US 333 (1890) [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/133/333/>

Už to neboli ženy, ktorých sa týkalo volebné právo, ale Afroameričania, ktorých účasť na volebnom procese bola potlačovaná rôznymi spôsobmi a volebnými cenzami. Jedným z nich bola aj kriminálna minulosť, prostredníctvom ktorej sa vlády snažili minimalizovať účasť na voľbách týchto skupín, pretože si boli vedomí faktu, že mnohí z nich majú za sebou kriminálnu minulosť. K tomuto cieľu nemali legislatívne zmeny smerovať. Ich účel mal iný, najmä antidiskriminačný základ. Ten ostal nepochopený, či už zámerne alebo nie, minulosť to nezmení.

Ani navonok prejavovaná antidiskriminačná legislatíva, ktorá Afroameričanom najprv priznala slobodu (zbavenie otroctva), následne im priznala občianstvo a následne volebné právo, nie je rovnaká aj v materiálnej rovine. Pätnásty dodatok k Ústave Spojených štátov amerických mal byť ďalším krokom k rovnosti. Už v čase jeho prijatia sa predpokladalo, že boj za rovnosť sa prejaví až za viac ako polstoročie. Až po uplynutí tak dlhého obdobia Afroameričania začnú v plnej miere participovať na verejnom a občianskom živote.⁵¹

Prvý oddiel 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických ustanovil, že právo občanov Spojených štátov voliť nebude popierané ani obmedzené Spojenými štátmi ako celkom a ani žiadnym národným štátom z dôvodu rasy, farby pleti alebo predchádzajúceho stavu nevoľníctva (otroctva).⁵² Navonok sa to javí ako prijateľná antidiskriminačná norma, ktorá bude do budúcnosti garantom spravodlivosti a rovnosti občanov, čo sa týka aj volebných práv.

Pätnástym dodatkom bolo zakázané odopierať občanom právo voliť z dôvodu rasy, farby pleti a predošlého statusu otroka. Viaceré južné štáty odopierali Afroameričanom právo voliť až do 60. rokov 20. storočia, bez ohľadu na znenie 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických. Tento stav trval až dovtedy, kým Kongres schválil zákony na presadenie dodatku a Najvyšší súd vyhlásil tieto praktiky a právne postupy za protiústavné.⁵³

Čo však tento dodatok k Ústave Spojených štátov amerických znamenal v praxi (najmä pre černošské obyvateľstvo (Afroameričanov)? S jeho prijatím vzniklo viacero ďalších kritických otázok.

Prvá z otázok, ktorá sa dostala do popredia v spojení s prijatím 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických bolo volebné právo žien, najmä bielych žien, ktoré kritizovali priznanie volebných práv černochoom namiesto toho, aby bolo volebné právo priznané

---

⁵¹ 15th Amendment to the U.S. Constitution: Voting Rights (1870) [online]. [cit. 2023-08-21]. Dostupné na: <https://www.archives.gov/milestone-documents/15th-amendment>

⁵² Tamže.

⁵³ About America: The Constitution of the United States of America with Explanatory Notes adapted from The world book encyclopedia.

inteligentnej vrstve obyvateľstva, ktorá sa môže efektívne zapojiť do volebného procesu a ovplyvniť spoločnosť. Od roku 1866 do roku 1869 každý štát, ktorý usporiadal referendum o volebnom práve žien, takýto proces priznania volebného práva odmietol. Výnimkou bolo konanie guvernéra štátu Wyoming, ktorý v roku 1869 podpísal zákon, ktorý ženám v tejto jurisdikcii udeľuje hlasovacie práva. Aktivistami bola preskúmaná možnosť prijatia ďalšieho dodatku k Ústave USA, ktorý by ženám zaručil volebné práva v celej krajine. Na federálnej úrovni sa konali ďalšie konferencie v tejto veci, ktoré neboli úspešné. V 14. dodatku, v oddiele 2 sa uvádzalo, že ak niektorý štát zabráni časti svojej mužskej populácie voliť, základ zastúpenia tohto štátu v Kongrese sa zníži v pomere k jeho celkovej populácii dospelých mužov. Zaradenie výrazu „muž“ do ústavy vzbudzovalo dojem, že voliť je právo vyhradené len pre mužov. V tom istom roku navrhovaný 15. dodatok požadoval ukončenie diskriminácie voličov na základe rasy, ale neupravoval zákaz diskriminácie na základe pohlavia.⁵⁴

Zákaz diskriminácie pri výkone volebného práva v zmysle 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických sa stále a opakovane vykladal v zmysle občianskej vojny a obmedzovania práv afroamerického obyvateľstva. Z tohto hľadiska bol vždy spájaný s priznaním volebného práva Afroameričanom.

Ani po prijatí 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických neprestali pôsobiť násilné ozbrojené jednotky KKK (Ku Klux Klan) v južných štátoch (najmä), ktoré násilným spôsobom zabráňovali uplatneniu práv černochoch, vrátane volebných práv. Popri KKK pôsobila aj White League (Liga bielych).⁵⁵ Ich pôsobenie prerástlo do teroristickej organizácie.

Iba stručne možno uviesť násilie páchané v roku 1868, ktorým malo byť zabránené republikánom vykonávať volebné právo. V New Orleans bolo zaregistrovaných viac ako dvadsaťtisíc voličov (republikánov), ale volieb sa fakticky zúčastnilo necelých dvestoosemdesiat voličov (republikánov). Všetci voliči boli zastrašovaní násilím zo strany prívržencov KKK. Demokrati zvíťazili v štátoch Louisiana, Kansas a Georgia, republikáni aj napriek pôsobeniu KKK dosiahli víťazstvo v prezidentských voľbách v roku 1868 a dosadili U. S. Granta do funkcie.⁵⁶ Jeho dosadením do funkcie boli prijaté vykonávacie zákony k 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických.

---

⁵⁴ Why the Women's Rights Movement Split Over the 15th Amendment. Ulysses S. Grant National Historic Site [online]. [cit. 2023-08-21]. Dostupné na: <https://www.nps.gov/articles/000/why-the-women-s-rights-movement-split-over-the-15th-amendment.htm>

⁵⁵ BROWN, Nikki and Barry STENTIFORD. *Jim Crow. A Historical Encyclopedia of the American Mosaic*. Greenwood: ABC – CLIO, 2014, p. 349.

⁵⁶ The Ku Klux Klan and Violence at the Polls [online]. Bill & Rights Institute [cit. 2023-05-02]. Dostupné na: <https://billofrightsinstitute.org/essays/the-ku-klux-klan-and-violence-at-the-polls>

Aj po voľbách pokračoval nárast násilia páchaného na černošskom obyvateľstve. Kongres s podporou prezidenta schválil The Enforcement Act of May 1870 (zákon o presadzovaní práva z roku 1870), známy aj ako 1. zákon KKK. Ustanovil trestné sankcie pre tých, ktorí budú afroamerickému obyvateľstvu brániť vo výkone volebného práva. Tzv. 2. zákon KKK, The Second Force Act z roku 1871 zveril správu národných volieb pod kontrolu federálnej vlády a federálnych sudcov a amerických maršalov splnomocnil na výkone dohľadu nad priebehom volieb. Ak štáty nekonali, zákony umožnili federálnej vláde zasiahnuť. V marci 1871 Kongres prijal 3. zákon KKK, ktorým udelil prezidentovi právomoc použiť armádu, alebo pozastaviť ľudské práva voči tým, ktorí budú porušovať práva afroamerického obyvateľstva.⁵⁷ Mnohí členov KKK boli odsúdení, ale Najvyšší súd USA zvrátil svojimi rozhodnutiami situáciu a mieru ochrany afroamerického obyvateľstva.⁵⁸ Úsilie prezidenta materiálne uplatniť účel 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických, zaviesť *de iure* a *de facto* zákaz rasovej diskriminácie bol zmarený následne vydanými rozhodnutiami najvyššieho súdu Spojených štátov amerických.

Uvedené vyvrátil Najvyšší súd USA už v prípade *The Slaughter-House Cases* (1873)⁵⁹, ktorý sa netýkal priamo volebného práva, ale interpretácie 14. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických. Prípád sa týkal priznania monopolu bitúnku Crescent City Livestock Landing & Slaughterhouse Company vo vlastníctve „bielych“ mäsiarov, čo obmedzilo možnosti podnikania iných mäsiarov v New Orleans. Najvyšší súd USA interpretoval 14. dodatok Ústavy USA. Louisiana poskytla žalovanému monopol na zabíjanie zvierat v New Orleans. Argumentovali tým, že nútenie mäsiarov, aby sa vzdali svojich podnikov a pracovali na bitúnku obžalovaného, bolo „nedobrovoľným otroctvom“ podľa trinásteho dodatku a že to porušilo ich „výsady alebo imunity“ ako občanov USA podľa štrnásteho dodatku, vrátane ich práva zarábať si na živobytie spôsobom podľa slobodného výberu. Namietali aj porušenie ich práv na riadny proces. Najvyšší súd USA zamietol návrh mäsiarov a potvrdil zákon Louisiany s odôvodnením, že trinásty dodatok sa neuplatňuje, pretože sa týka len otroctva, a že doložka o výsadách alebo imunitách štrnásteho dodatku sa vzťahuje len na federálne občianske práva a

---

⁵⁷ The Enforcement Acts of 1870 and 1871 [online]. United States Senate [cit. 2023-05-02]. Dostupné na: <https://www.senate.gov/artandhistory/history/common/generic/EnforcementActs.htm>

⁵⁸ The Ku Klux Klan and Violence at the Polls [online]. Bill & Rights Institute [cit. 2023-05-02]. Dostupné na: <https://billofrightsinstitute.org/essays/the-ku-klux-klan-and-violence-at-the-polls>

⁵⁹ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 4. februára 1873, vo veci *The Slaughter-House Cases*, 83 U. S. 36 (1872) [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/83/36/>

nie na štátne občianske práva.⁶⁰ Týmto rozhodnutím bolo zúžené uplatnenie 14. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických, predovšetkým v rozsahu výsad a imunit. Doložka týkajúca sa rovnakej právnej ochrany sa tým zúžila tiež na výlučne rasovú diskrimináciu.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu USA napísané sudcom S. T. Millerom, s ktorým sa nestotožnil sudca S. J. Field, rozhodlo, že klauzula upravujúca „výsady a imunity“ (14. dodatok k Ústave Spojených štátov amerických) len zakazuje štátom odopierať výsady a imunity patriace americkému občianstvu, nie štátne občianstvo. Nad rámec uvedeného, Najvyšší súd USA argumentoval aj tým, že výsady a imunity späté s americkým občianstvom sa týkajú iba tých, ktoré sú výslovne špecifikované v Ústave USA. Podľa Ústavy Spojených štátov amerických sa nevyžaduje, aby štát udelil osobitné privilégia, ako napríklad právo začať podnikat' každému svojmu občanovi. V princípe rozhodnutím Najvyššieho súdu USA bolo potvrdené, že trinásty dodatok zakazujúci otroctvo mimo zákon, štrnásty dodatok poskytujúci ochranu občianskych práv a slobôd a pätnásty dodatok udeľujúci právo bývalým otrokom boli prijaté s úzkym zámerom poskytnúť úplnú rovnosť otrokom. Väčšina sa zhodla na tom, že štrnásty dodatok „iba“ zakázal štátom odobrať černochoom rovnoprávnosť ako rasovej skupine, čo však negarantovalo, že všetci občania bez ohľadu na ich rasu dostanú od štátu rovnaké ekonomické privilégia.⁶¹

Rozhodnutie vo veci Slaughterhouse Cases zmenilo pohľad na rozsah práv priznaných v súlade so zákazom diskriminácie, na druhej strane potvrdil, že volebné práva priznané 15. dodatkom k Ústave Spojených štátov amerických sa netýkajú iba afroamerického obyvateľstva, ale akejkol'vek rasy alebo obyvateľstva inej farby pleti. Volebné práva nemali byť priznané iba občanom afrického pôvodu.⁶² Vychádzalo sa vždy z pozostatkov občianskej vojny a zrušenia otroctva. Najvyšší súd USA to potvrdil aj v ďalších rozhodnutiach, napríklad v prípade Rice v. Cayetano⁶³.

Prípád sa týkal volebného práva do Úradu pre havajské záležitosti (OHA).⁶⁴ Problém nastal v klasifikácii občanov Havaja na tzv. „Havajčanov“ a „pôvodných Havajčanov“. „Pôvodní Havajčania“ boli národnými zákonmi definovaní ako jednotlivci, ktorí boli aspoň z

---

⁶⁰ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 3. februára 1890, vo veci Davis v. Beason, 133 US 333 (1890) [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné na:

<https://supreme.justia.com/cases/federal/us/133/333/>

⁶¹ THE SUPREME COURT. Slaughterhouse Cases (1873) [online]. [cit. 2023-08-21]. Dostupné na:

https://www.thirteen.org/wnet/supremecourt/antebellum/landmark_slaughterhouse.html

⁶² Amdt15.1 Overview of Fifteenth Amendment, Right of Citizens to Vote [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné na: https://constitution.congress.gov/browse/essay/amdt15-1/ALDE_00000262/

⁶³ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 23. februára 2000, vo veci Rice v. Cayetano, 528 US 495, 499 (2000) [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné na:

<https://supreme.justia.com/cases/federal/us/528/495/>

⁶⁴ Agentúra prevádzkovaná štátom Havaj.

polovice potomkami rás, ktoré obývali Havajské ostrovy pred rokom 1778. Na rozdiel od tzv. pôvodných Havajčanov, „Havajčania“ boli definovaní ako všetci potomkovia ľudí obývajúcich Havajské ostrovy v roku 1778, vrátane ľudí, ktorí v tom čase prišli na ostrovy z iných regiónov. Táto skupina je väčšia a zahŕňa „pôvodných Havajčanov“. V danom prípade bolo žalobcovi odmietnuté volebné právo, pretože nespĺňal zákonom ustanovené podmienky pre výkon volebného práva.

Podľa väčšiny, vyjadrenej sudcom J. Kennedym, havajskými zákonmi zavedená klasifikácia definovaná na základe pôvodu, často používaného namiesto rasy, porušuje 15. dodatok k Ústave Spojených štátov amerických. Pôvod môže byť v legislatíve použitý ako zástupca rasy a havajskými zákonmi bol aplikovaný práve sledujúc tento účel. Obyvatelia Havajských ostrovov boli dlho izolovaní od migrácie a počas historického vývoja si vytvorili vlastnú homogénnu kultúru. Zavedené obmedzenia volebného práva sledovali zachovanie ich kultúry. Podľa Najvyššieho súdu USA bola zistená rasová diskriminácia, ktorá obmedzila volebné právo obyvateľstva z dôvodu ich pôvodu alebo etnickej charakteristiky. Havajská vláda sa obhajovala tým, že obmedzenie nie je rasovo diskriminačné, ale je neutrálne, pretože sa nevzťahuje na všetkých Polynézanov, ale iba tých, ktorých pôvod spĺňa podmienky.⁶⁵ Odlišné stanovisko zaujal sudca J. Stevens, podľa ktorého je potrebné dôsledne odlišovať medzi pôvodom a rasou a obmedzenia volebného práva ustanovené havajskými zákonmi sledovali zachovanie pôvodu a neboli rasovo diskriminačné.

V súvislosti so zmareným úsilím priznať *de facto* rovnosť bez rasovej diskriminácie boli Najvyšším súdom USA prijaté ďalšie rozhodnutia. Priamo volieb a násilia KKK sa týkal prípad *Cruikshank v. United States*.⁶⁶ Prípad nadväzoval na masaker odohrávajúci sa v Colfaxe v Louisiane počas guvernérskych volieb, v ktorých kandidovali demokrati a republikáni. Počas priebehu guvernérskych volieb demokrati (KKK) zaistili budovu súdu a následne ju podpálili. Pri masakri zahynulo viac ako sto Afroameričanov. Páchatelia boli obvinení zo sprisahania s cieľom zabiť černošské obyvateľstvo. Najvyšší súd Spojených štátov amerických zamietol odsúdenie W. Cruikshanka a ďalších demokratov účastných na masakri pri guvernérskych voľbách v Colfaxe, ktorí usmrtili takmer sto černochoch, pričom bolo preukázané, že konali

---

⁶⁵ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 23. februára 2000, vo veci *Rice v. Cayetano*, 528 US 495, 499 (2000) [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/528/495/>; Vid' bližšie: PINO, Lisset. Colonizing History: *Rice v. Cayetano* and the Fight for Native Hawaiian Self-Determination. In: *The Yale Law Journal*. 2020. Vol. 129, No. 8, pp. 2232-2605.

⁶⁶ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 27. marca 1876, vo veci *Cruikshank v. United States*, 92 US 542 (1875) [online]. [cit. 2023-08-24]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/92/542/>

s úmyslom zbaviť černošské obyvateľstvo ich ústavne garantovaných práv. Sedemnást' členov demokratov zahŕňajúc aj W. Cruikshanka, bolo obvinených za porušenie The Enforcement Act of May 1870, podľa ktorého bolo zbavenie kohokoľvek jeho federálnych občianskych práv trestným činom. Najvyšší súd Spojených štátov amerických rozhodol v prospech W. Cruikshanka s odôvodnením, že klauzuly o riadnom procese a rovnakej ochrane 14. dodatku sa vzťahujú iba na opatrenia štátu, a nie na porušovanie občianskych práv jednotlivými občanmi. V skutočnosti občianske práva afroamerického obyvateľstva by muselo byť chránené štátnymi zákonodarnými zbormi a súdmi, čo na juhu znamenalo v realite žiadnu ochranu. Najvyšší súd USA okrem toho podotkol už jeho skoršie rozhodnutia k výkladu 15. dodatku Ústavy USA, s tým, že nezakladá právo voliť, ale vytvára právo na výnimku zo zakázanej diskriminácie z dôvodu rasy, farby pleti alebo predchádzajúceho nevoľníctva.⁶⁷

3.3 Začiatok konca fakticky nepriznaných volebných práv bez rasovej diskriminácie

Prijatie 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických predstavovalo určitú formálnu slobodu volebného práva bez rasovej diskriminácie a oslobodenie najmä černošského obyvateľstva, ale zväčša iba na federálnej úrovni. Štáty Konfederácie vnímali volebné právo iných rás, najmä černošského obyvateľstva inak, najmä po zániku Južanskej (Južnej) republikánskej strany v sedemdesiatich rokoch 19. storočia.

Po zániku Južanskej republikánskej strany koncom 70. rokov 19. storočia, boli južné štáty ovládané demokratmi, čo malo za následok takmer úplný faktický zánik uplatňovania 14. a 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických.⁶⁸ Už počas obdobia rekonštrukcie po občianskej vojne sa prejavovali snahy o potlačenie práv černošského obyvateľstva zo strany demokratov. Postupne boli presadzované tzv. zákony Jima Crowa.

Označenie „Jim Crow“ bol slangový výraz označujúci černocha.⁶⁹ Zákony Jima Crowa boli právnymi predpismi prijímanými na miestnej a národnej úrovni zakotvujúce odlišné

---

⁶⁷ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 27. marca 1876, vo veci Cruikshank v. United States, 92 US 542 (1875) [online]. [cit. 2023-08-24]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/federal/us/92/542/>

⁶⁸ WHITE, John and Bruce DIERENFIELD. *A History of African-American Leadership*. 3rd. Edithion. London : Routledge, 2014, p. 207.

⁶⁹ FINKELMAN, Paul. *Encyclopedia of African American History, 1896 to the Present: O-T*. Oxford : Oxford University Press, 2009, p. 135.

pravidlá pre čierne a biele obyvateľstvo, t. j. zavádzajúce rasovú diskrimináciu a segregáciu.⁷⁰ Zákony „Jima Crowa“ mali základ v teórii nadradenosti bielej rasy a boli reakciou na obdobie zmien po občianskej vojne (13. až 15. dodatok k Ústave Spojených štátov amerických).

Tieto zákony sa uplatňovali v rokoch 1874 až 1975 v južných štátoch USA s cieľom oddeliť obyvateľstvo. Formálne išlo o zavedenie princípu rasovej segregácia, ale súčasne v súlade s princípom rovnocennosti. Navonok rovnocenní, ale oddelení od zvyšku spoločnosti sa presadilo vo všetkých spoločenských oblastiach (vzdelávanie, doprava, zamestnanie a podobne). Segregácia mala za následok zhoršenie podmienok černoškého obyvateľstva. Zaviedlo sa oddelené cestovanie vo verejnej doprave, oddelené vzdelávanie, toalety, stravovať sa osobitne a iné segregačné podmienky.⁷¹

Segregačné podmienky neboli zastavené ani rozhodnutiami Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických, pretože ako to bolo už v jeho rozhodnutiach vyslovené, zákaz sa týkal diskriminácie práv ústavne garantovaných a ani dodatky k Ústave USA nepriznávali priamo určité práva, ale zakazovali len rasovú diskrimináciu. Z tohto pohľadu aj Najvyšší súd USA odkazoval sťažovateľov na štátnu legislatívu. Kongres nemal právomoc zabrániť diskriminácii súkromných osôb. Pomoc musela byť zabezpečená na štátnej úrovni, a nie na federálnej úrovni.⁷²

Pravidlo rovnocenných, ale oddelených potvrdil Najvyšší súd Spojených štátov amerických aj v prípade *Plessy v. Ferguson*⁷³, ktorý sa týkal segregačného zákona v Louisiane vyžadujúcom, aby černosi cestovali železničnou dopravou v oddelených vagónoch. Najvyšší súd v stanovisku potvrdil ústavnosť zákon Louisiany s odôvodnením, že 14. dodatok Ústavy USA sledoval účel presadzovania politickej rovnosti čiernych a bielych, nesledoval odstránenie sociálnej nerovnosti. S týmto odôvodnením „vraj“ 14. dodatok vôbec nezahŕňa segregáciu v sociálnej oblasti a štátom umožňoval vykonávať svoju právomoc na presadzovanie segregácie ako verejnej politiky. Segregácia sa stala súčasťou verejnej politiky. Nad rámec

---

⁷⁰ NAPIER, William. *How We Got to Black Lives Matter. The Spawning of Another Leftist Inspired Hate Group*. Colorado : Outskirts Press, 2020, p. 149.

⁷¹ SHUKLA, Ajay. *History of the Modern World: For UPSC Civil Services Examinations*. New Delhi : S. Chand Publishing, 2023, p. 161.

⁷² *Plessy v. Ferguson* (1896) [online]. [cit. 2023-08-23]. Dostupné na: <https://www.archives.gov/milestone-documents/plessy-v-ferguson>

⁷³ *Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 18. mája 1896, vo veci Plessy v. Ferguson*, 163 US 537 (1896) [online]. [cit. 2023-08-23]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/163/537/>

týchto odôvodnení, Najvyšší súd USA dokonca vyslovil, že segregácia zavedená v Louisiane nie je založená na predpoklade podradenosti černocho, ani nestigmatizovala černocho.⁷⁴

So stanoviskom nesúhlasil jediný sudca Harlan, podľa ktorého 14. dodatok k Ústave Spojených štátov amerických zahŕňa zákaz občianskej nerovnosti, rovnako ako zákaz politickej nerovnosti. Podotkol, že jeho cieľom (cieľom segregáčného zákona v Louisiane) nie je vylúčiť bielych zo železničných vagónov prevážajúcich černocho, ale vylúčiť čiernych zo železničných vagónov prevážajúcich bielych a jednoznačne ide o diskrimináciu založenú na rase.⁷⁵

Segregácia černoškého obyvateľstva nemala dopad „iba“ na sociálnu nerovnosť, resp. podľa vyššie uvedeného stanoviska rovnosť, ale oddelenosť. Dotkla sa priamo aj volebného práva černoškého obyvateľstva. Zákony Jima Crowa zaviedli dane z hlasovania a testy gramotnosti, ktoré minimalizovali afroamerické obyvateľstvo na zoznamoch voličov. Tu sa už prejavili miernejšie spôsoby potlačovania černošských ústavne garantovaných práv, ktoré obchádzali zákony, resp. využívali medzery v prijatých dodatkoch k Ústave Spojených štátoch amerických. Prepustení prívrženci KKK a Ligy bielych nachádzali iné menej násilné spôsoby, ako zabrániť ich účasti na volebnom procese a participácii na politickej moci.

Afroamerickí občania nemohli byť výslovne zbavení volebného práva v zmysle platného 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických. Preto sa zvolila cesta zavádzania volebných cenzov, ktorých splnenie bolo pre väčšinu afroamerického obyvateľstva takmer nemožné, keďže boli bývalými otrokmi bez vzdelania a od toho sa odvíjajúcej práce. Južné štáty (platilo to pre všetky štáty, ale južné štáty uplatňovali tieto praktiky) mali možnosť zbaviť Afroameričanov počas 90. rokov 19. storočia volebného práva pomocou testov gramotnosti, charakteru a iných testov, ktoré síce neboli založené na rase, ale neúmerne sa vzťahovali na Afroameričanov.

Rasovo motivované zákony Jima Crowa a zavádzanie volebných cenzov so legislatívneho rámca začalo gradovať po uvedených rozhodnutiach Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických, ktorý dal jasne najavo reštriktívnu mieru uplatnenia 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických. Precedensom v ústavnom rámci, zavádzajúcom na národnej úrovni volebné cenzy proti afroamerickému obyvateľstvu, bola ústava Mississippi.

---

⁷⁴ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 18. mája 1896, vo veci Plessy v. Ferguson, 163 US 537 (1896) [online]. [cit. 2023-08-23]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/163/537/>

⁷⁵ Tamže.

Mississippská ústava a na ňu nadväzujúce zákonodarstvo sa stalo vzorom aj pre ostatné južné krajiny, ktoré chceli pokračovať v potlačovaní práv černošských obyvateľov.⁷⁶

Nová Ústava Mississippi bola prijatá v roku 1890 a zakotvila daň z hlasovania (výkonu volebného práva) a volebný cenzus gramotnosti. Daň z hlasovania bola ročnou daň (z hlavy). Oprávnený volič spĺňajúci podmienky priznania volebného práva bol povinný platiť daň z hlasovania dva roky pred konaním volieb. Pre časť obyvateľstva (najmä pre afroamerickú časť obyvateľstva) to bolo neprimeraná ekonomická záťaž. Afroamerickí občania Mississippi tvorili najchudobnejšiu vrstvu obyvateľstva. Daňový volebný cenzus nebol najzásadnejšou prekážkou. Takmer neprekonateľnou prekážkou bol cenzus vzdelania, resp. test gramotnosti, ktorého splnenie ako podmienka zaregistrovania do zoznamu oprávnených voličov, vyžadovala prečítanie časti textu Ústavy Mississippi (mnohí z bývalých otrokov nevedeli ani čítať) a jej interpretáciu pred úradníkom registrujúcim oprávnených voličov do zoznamov. Keďže afroamerickí občania nezastávali verejné funkcie, úradníci vyberali pre afroamerických občanov najnáročnejšie texty ústavy, ktorých interpretácia nebola pre nich zvládnuteľná. Úradníci rozhodovali o splnení testu gramotnosti, čo vylúčilo veľkú väčšinu Afroameričanov z účasti na volebnom procese.⁷⁷

Ústavne zakotvené volebné cenzy dane z hlasovania, pôvodu, testy gramotnosti boli následne potvrdené aj Najvyšším súdom USA ako ústavne konformné, resp. neodporujúce Ústave Spojených štátov amerických a jej dodatkom. Najvyšší súd to potvrdil v prípade *Williams v. Mississippi*⁷⁸, podľa ktorého právomoc zákonodarného zboru v Mississippi prijímať zákony určujúce podmienky kvalifikácie voličov je v súlade s Ústavou USA a nebolo dostatočne preukázané, že by požiadavky diskriminovali čiernu rasu alebo popierali rovnakú ochranu zákonom.

Najvyšší súd USA potvrdil ústavnosť testov gramotnosti ako podmienky výkonu volebného práva a podmienky pasívneho volebného práva, súčasne aj ako podmienku účasti v porote vo voľbách. Okrem toho sa vôbec nezaoberal účelom novo prijatej Ústavy Mississippi ani tým, že registrátori (úradníci) vyhodnocujúci test gramotnosti a dostatočnosť pochopenia a interpretácie prečítaného textu ústavy boli politicky dosadení demokratmi, boli „bielymi“ občanmi tohto štátu. Nezaoberal sa faktickým účelom sledovaným týmto zákonom, pretože test

---

⁷⁶ IRONS, Peter. *White Men's Law. The Roots of Systemic Racism*. Oxford : Oxford University Press, 2022, pp. 101-103.

⁷⁷ HOBS, Allyson. *A Chosen Exile. A History of Racial Passing in American Life*. Cambridge : Harvard University Press, 2014, pp. 126-130.

⁷⁸ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 25. apríla 1898, vo veci *Williams v. Mississippi*, 170 US 213 (1898) [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/170/213/>

gramotnosti je navonok prijímaný ako volebný cenzus vo verejnom záujme presadzujúci spôsobilosť politických predstaviteľov v prospech spoločnosti.

Zákony prijímané najmä v južných štátoch USA a narastajúce potláčanie (nielen) volebných práv afroamerického obyvateľstva viedli k zmene postoja aj na strane Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických a Kongresu.

Porušovanie 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických, či skôr jej interpretácia s odlišným účelom, za akým bol prijatý a snaha štátov obmedziť volebné práva „nepohodlným“ skupinám obyvateľstva pokračovala aj v neskoršom období a je súčasťou dnešného politického systému a politických preferencií niektorých politických elít.

Jedným zo zaujímavých prípadov ukazujúcich na neutíchajúcu snahu zabrániť afroamerickému obyvateľstvu uplatniť ich volebné práva bol prípad vo veci *Gomillion v. Lightfoot*⁷⁹ (1960). Skutkový stav sa týkal alabamského volebného predpisu a spôsobu, akým zákonodarný zbor Alabamy zmenil hranice volebného obvodu Tuskegee. Pôvodný volebný obvod so štvorcovým tvarom bol nahradený dvadsaťosem-stenným tvarom, čoho dôsledkom bolo vylúčenie takmer všetkých černochoch z mestských hraníc Tuskegee a umiestnenie ich do štvrtí bez bieleho obyvateľstva. Otázka, ktorá bola predložená Najvyššiemu súdu Spojených štátov amerických bolo, či zmena hraníc volebného obvodu zákonodarným zborom predstavovala porušenie 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických.

V tomto prípade Najvyšší súd USA jednohlasne rozhodol o porušení 15. dodatku Ústavy USA, hoci s prihliadnutím na to, že uplatňovanie štátneho záujmu je vyňaté zo súdneho prieskumu, avšak v danej veci, zákonodarný zbor nedokázal preukázať účel, ktorý sledoval zmenou hraníc volebného obvodu. Nepreukázanie žiadneho účelu, ktorému mal zákon slúžiť, bolo dôvodom, prečo Najvyšší súd USA vyvodil, že zmena hraníc okresu do nepravidelného tvaru sledovala jediný účel, tým bolo zbaviť afroamerické obyvateľstvo volebného práva, resp. politickej moci.⁸⁰

V tejto veci išlo o proces známy ako tzv. gerrymandering a rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických bolo jedným z tých, ktoré bolo vydané v období, kedy dochádzalo k zmenám interpretácie 15. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických a Najvyšší súd USA zakazoval štátom prijímať volebné zákony, ktoré zbavovali občanov ich

---

⁷⁹ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 14. novembra 1960, vo veci *Gomillion v. Lightfoot*, 364 US 339 (1960) [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/364/339/>

⁸⁰ KATZ, Ellen. Race and the Right to Vote after *Rice v. Cayetano*. In: *Michigan Law Review*. 2000, Vol. 99, No. 3, pp. 492-495.

volebných práv.⁸¹ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických vo veci Gomillion v. Lightfoot položilo základ pre prijatie volebného zákona, t. j. Voting Rights Act 1965 (zákon o volebných právach z roku 1965).

Federálny volebný zákon – Voting Rights Act 1965 – bol iniciovaný viacerými udalosťami, vrátane štátnych zákonov prijímaných v južných štátoch, vrátane už spomínaného volebného zákona v Mississippi.

Mississippi po zavedení volebných cenzov prijalo ďalšie zmeny volebných zákonov, pretože čoraz viac afroamerického obyvateľstva získavalo vzdelanie a test gramotnosti bolo spôsobilé zvládnuť, ak by nebolo jeho vyhodnotenie zmanipulované úradníkmi registrujúcimi oprávnených voličov. Zmena zákona vykonaná v roku 1960 zaviedla možnosť zničenia registračných záznamov 30 dní po podaní prihlášky. Trvalé uchovávanie záznamov o registráciu bolo zrušené. Kongres schválil v roku 1957 zákon o občianskych právach – Civil Rights Act, ktorý stanovil, že generálny prokurátor Spojených štátov amerických môže predložiť občianske žaloby na ochranu práva voliť bez rozdielu rasy alebo farby pleti. V roku 1960 Kongres schválil ďalší zákon o občianskych právach – Civil Rights Act, ktorý požadoval, aby boli zachované všetky záznamy a dokumenty týkajúce sa registrácie, platenia dane z hlavy a akýchkoľvek iných záležitostí týkajúcich sa hlasovania vo federálnych voľbách na určité obdobie. Zákon tiež ustanovil, že generálny prokurátor Spojených štátov amerických môže získať prístup k záznamom o hlasovaní v okresoch tým, že požiada o príkaz federálny súd, ktorý nariadi, aby mu boli záznamy sprístupnené.⁸²

Súdne spory o ústavnosť/neústavnosť obmedzení volebného práva sú časťou celej histórie ústavnoprávneho vývoja štátov USA. Problémy neutíchajú ani v súčasnosti a najspornejšími neustále zostáva rasová a sociálna diskriminácia. Menej konfliktnými v nadchádzajúcom období a v súčasnosti sa stalo prijatie 24. a 26. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických.

Znenie 24. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických bolo výstižné a stručné a zaviedlo výslovný zákaz zavádzania dane z hlavy alebo inej dane ako podmienku výkonu volebného práva, či podmienky registrácie voliča.⁸³ Doposiaľ 24. dodatok k Ústave USA nie je predmetom súdnych sporov, ktoré by riešili snahu o jej súčasné zavedenie. Na rozdiel od

---

⁸¹ Nov. 14, 1960: Gomillion v. Lightfoot [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné na: <https://www.zinnproject.org/news/tdih/gomillion-v-lightfoot/>

⁸² THE STUDENT NONVIOLENT COORDINATING COMMITTEE. Mississippi. *Subvention of The Right to vote*. Georgia : The Student Nonviolent Coordinating Committee, 1965, p. 14.

⁸³ 24th Amendment of Constitution of the United States [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné na: <https://constitution.congress.gov/constitution/amendment-24/>

predchádzajúcich dodatkov k Ústave USA prijímaných v reakcii na občiansku vojnu, ani 26. dodatok nie je v súčasnosti predmetom reštriktívnych návrhov zákonov snažiacich sa o zmenu. Právo voliť dovŕšením veku 18 rokov obsiahnuté v 26. dodatku k Ústave Spojených štátov amerických je rešpektované štátmi USA.

4 Diskusia: Aktuálny právny stav potláčania volebných práv a právny stav *de lege ferenda*

Kým väčšina štátov sveta postupne smeruje k naplneniu ideí právneho štátu a demokracie aj formou rozširovania volebných práv na všetkých občanov bez rozdielu, resp. bez prítomnosti akejkoľvek diskriminácie, Spojené štáty americké sa otáčajú smerom do minulosti, do obdobia, kedy volebné práva menšín boli popierané.

Počas celej histórie bol vyvíjaný obrovský politický tlak na prijímanie garancií volebných práv pre všetkých bez rozdielu a Spojené štáty americké museli čeliť tlaku od oponentov zavádzaného volebného systému. Zlomovým míľnikom, ktorý zvrátil boj za volebné práva v USA bolo rozhodnutia Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických vo veci *Shelby County v. Holder*.

Rozsudok Najvyššieho súdu USA vo veci *Shelby County vs. Holder* sa týka ústavnosti dvoch kľúčových častí Zákona o volebných právach z roku 1965, konkrétne § 4 a § 5. Tento zákon bol pôvodne prijatý na boj proti diskriminačným praktikám, ktoré bránili občanom, najmä Afroameričanom, vo volebnom práve. § 5 vyžadoval, aby určité štáty a miestne vlády, ktoré mali históriu diskriminačných volebných praktík, získali predbežné schválenie od federálnej vlády (*preclearance*) pred implementáciou akýchkoľvek zmien vo svojich volebných zákonoch. Účelom bolo zabezpečiť, že nové zákony alebo zmeny nebudú mať diskriminačný účinok na voličov na základe rasy. § 4 stanovoval vzorec, na základe ktorého sa určovalo, ktoré oblasti musia získať predbežné schválenie.

Najvyšší súdu USA jediným rozhodnutím zavrhol garanciu volebných práv občanov, ktorí boli celé roky diskriminovaní a na základe diskriminačných dôvodov im boli odňaté volebné práva, hoci boli formálne garantované všeobecným volebným právom. Zákon o volebných právach z roku 1965 mal prostredníctvom § 4 a § 5 vytvoriť stabilnú ochranu volebného práva a uchrániť ho pred svojvoľnými zásahmi štátnych a miestnych vlád. Boli základným kameňom volebnej rovnosti amerických občanov bez ohľadu na rasu.

Ustanovenie § 5 určovalo procesné podmienky, ktoré museli byť splnené pre účinnosť legislatívnej zmeny v oblasti volebných práv. Účinnosť každej legislatívnej zmeny mohla nastať až po schválení federálnymi okresnými súdmi alebo ministerstvom spravodlivosti Spojených štátov amerických. Uzákonený proces účinnosti zmien vo volebnom zákonodarstve mal chrániť menšinové obyvateľstvo, pretože podmienkou pre schválenie účinnosti zmien volebných zákonov bolo, aby nezasahovala do volebného práva menšín.⁸⁴

Najvyšší súd USA posudzoval v prípade *Shelby County v. Holder* ústavnosť právomoci Kongresu presadzovať 14. a 15. dodatok k Ústave Spojených štátov amerických zakazujúce rasovo podmienenú diskrimináciu v oblasti volebného práva. Vo veci bolo rozhodnuté o protiústavnosti § 4 a § 5 zákona o volebných právach z roku 1965, pretože požiadavky Kongresu musia byť odôvodnené aktuálnymi potrebami. Právoplatné rozhodnutie bolo vo veci vynesené v júni 2013. Požiadavky ustanovené v § 4 zákona o volebných právach nezodpovedajú aktuálnym podmienkam volebných okrskov. Najvyšší súd USA uznal význam týchto ustanovení v čase ich prijímania, ale zároveň potvrdil ich súčasnú neplatnosť, a tým aj protiústavnosť právomocí Kongresu regulovať voľby prostredníctvom prijímania volebného zákonodarstva. Rovnako protiústavnosť bolo vyhodnotená vo vzťahu k § 5 z dôvodu neaktuálnosti očividnej diskriminácie. Právomoc Kongresu je daná iba vtedy, ak existuje legitímny cieľ zakotvených prostriedkov, ako tomu bolo v čase prijímania zákona o volebných právach.⁸⁵ Podľa sudcu podmienky „aktuálneho zaťaženia“ odôvodnené „aktuálnymi potrebami“ a akékoľvek „rôzne geografické pokrytie“, od ktorých sa vyžaduje, že „dostatočne súvisia s problémom“ už nie je aktuálne a tieto závery boli vyvedené aj z takých štatistík, podľa ktorých je už registrovaných viac afroamerických voličov ako bielych voličov, testy gramotnosti sú už desiatky rokov zakázané, volebná účasť je podstatne vyššia.⁸⁶ Bez ohľadu na zdieľanie tohto názoru, o čom nakoniec vypovedá aj aktuálny stav navrhovaných zmien volebného zákonodarstva, protiústavnosť bola potvrdená.

American Legislative Exchange Council (ALEC), konzervatívna nezisková organizácia pozostávajúca zo súčasných a bývalých zákonodarcov a guvernérov jednotlivých štátov, vyvíja posledné desaťročia úsilie zavádzať modelové volebné zákonodarstvo do jednotlivých štátov Spojených štátov amerických bez ohľadu na to, či ich výsledkom je potlačanie volebných práv

---

⁸⁴ § 5 The Voting Rights Act of 1965.

⁸⁵ Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 25. júna 2013 vo veci *Shelby County v. Holder*, 570 US 529 (2013) [online]. [cit. 2023-04-19]. Dostupné na: <https://www.oyez.org/cases/2012/12-96>

⁸⁶ NATIONAL CONSTITUTION CENTER. *Shelby County v. Holder* (2013) 570 U.S. 529 (2013) [online]. [cit. 2023-09-21]. Dostupné na: <https://constitutioncenter.org/the-constitution/supreme-court-case-library/shelby-county-v-holder>

niektorých skupín amerických občanov. Pracovná skupina ALEC navrhuje modely zákonov, ktoré sa čiastkovo pretavujú do štátneho zákonodarstva a práve volebné zákony podmieňujúce registráciu vo voľbách na základe voličských preukazov boli masovo prijaté. Výsledkom ich iniciatívy sú aj zákony o preukazoch voličov, čiže zákony precizujúce podmienku voličského preukazu, po novom už voličský preukaz s fotografiou. Pred voľbami 2024 až 36 štátov vyžaduje od voličov preukázanie totožnosti voličskými preukazmi, ale v odlišnom režime (s fotografiou alebo bez fotografie). Identifikácia s fotografiou sa vyžaduje napríklad v Arkansase, Georgii, Indiane, Kansase, Missouri, Ohiu, Severnej Karolíne, Wisconsin. Ide o najprísnejšiu volebnú legislatívu preukazovania totožnosti voličov. Naopak Nevada, Kalifornia, Oregon, Nové Mexiko, Minnesota, Illinois, Pensylvánia, Maine, New York a niektoré ďalšie štáty nevyžadujú žiadne identifikačné preukazy.⁸⁷

4.1 Volebné zákonodarstvo vybraných štátov Spojených štátov amerických a návrhy na zmeny volebných zákonov predložené v roku 2023

V rámci preskúmania aktuálneho volebného zákonodarstva a plánovaných zmien vo volebných zákonoch prihliadame iba na tie podmienky, ktoré sú z hľadiska potláčania volebných práv v Spojených štátoch amerických významné. Tieto podmienky komparujeme z hľadiska právneho stavu *de lege lata* a *de lege ferenda* v zmysle aktuálnych legislatívnych zmien.

Rok 2023, obdobne ako predchádzajúce roky, sa nezaobišli bez legislatívnych zasadnutí týkajúcich sa zmien volebných zákonov. V roku 2023 začali legislatívne zasadnutia takmer všetky štáty USA s výnimkou Alabamy a Louisiany (stav vo februári 2023). Vo februári 2023 bolo predložených 150 zákonov obmedzujúcich volebné práva, 27 zákonov týkajúcich sa zásahov do volieb a 274 návrhov zákonov rozširujúcich volebné práva. Už v januári 2023 najmenej tridsaťdva štátov predložilo návrhy novelizácii reštriktívnych zákonov (konkrétne ide o Aljašku, Arizonu, Kaliforniu, Connecticute, Havaj, Illinois, Indianu, Iowu, Kansas, Maine, Maryland, Massachusetts, Minnesotu, Mississippi, Missouri, Montanu, Nebrasku, New Hampshire, Nové Mexiko, New York, Severnú Dakotu, Oklahomu, Oregon, Rhode Island, Južnú Dakotu, Tennessee, Texas, Utah, Virgíniu, Washington, Západnú Virgíniu a Wyoming.

---

⁸⁷ National conference of state legislatures. Voter ID laws [online]. [cit. 2023-09-21]. Dostupné na: <https://www.ncsl.org/elections-and-campaigns/voter-id>

Pod reštriktívnou legislatívou sa na účely prieskumu rozumie zákon obsahujúci minimálne jedno obmedzujúce ustanovenie v porovnaní s právnym stavom *de lege lata*.

Stav novelizačných návrhov volebných zákonov v roku 2023 preyšuje počty návrhov za minulé roky. Prelomovým rokom bol rok 2021, v ktorom zákonodarné orgány štátov reagovali na voľby v roku 2020 a na príliš vysokú časť voličov hlasujúcich v neprítomnosti, na kritiku týkajúcu sa početných podvodných konaní pri spočítavaní hlasovacích lístkov a vôbec ich reálneho odoslania oprávnenými voličmi. Rôzne reakcie na volebné zákonodarstvo spustilo obdobie pandémie ochorenia Covid-19, kedy množstvo voličov využilo možnosť hlasovania poštou, teda hlasovanie v neprítomnosti. Nezvyčajný počet voličov v tomto období (hlasy odovzdané poštou) viedol k iniciatíve zaviesť reformu hlasovania v neprítomnosti.⁸⁸

Tento zlom viedol k iniciatívam, ktorých následkom sú aj zavedené alebo aktuálne zavádzané zákony vyžadujúce preukazy totožnosti s fotografiou a ustanovujú osobitné podmienky pre hlasovanie v neprítomnosti. Nie je namieste kritizovať zavedené zmeny a nepoznať dôvody, ktoré ich prijímanie iniciovali a bez toho, aby boli objasnené podmienky hlasovania, resp. podmienky, za akých je občanom USA umožnené vybaviť si preukazy totožnosti s fotografiou (zvyčajne bezplatne) alebo použiť iný (náhradný) doklad. Požiadavky štátov nie sú nadpriemerné, pretože na základe fotografie môžu identifikovať voliča, prípadne ho identifikovať na základe preukazu totožnosti (tým, že ho osobne predloží).

Viacero štátov mohlo využiť situáciu po voľbách v roku 2020, čo sa odrazilo v pochybných praktikách s hlasovacími lístkami. To mohlo viesť k obmedzeniam v hlasovaní poštou, zavedeniu prísnejších pravidiel pre doklady totožnosti a vytváraní podmienok pre odstraňovanie, resp. „čistky“ voličov z registrov. Práve v roku 2020 až 11 štátov prijalo zákony, ktoré umožňujú hlasovanie v neprítomnosti bez ospravedlnenia, čiže bez splnenia niektorého zo zákonných dôvodov. Niektoré štáty z pandemických dôvodov prijali výnimky, napríklad zmenili volebnú politiku a umožnili prijímanie hlasovacích lístkov aj neskôr ako v deň konania volieb.⁸⁹ Massachusetts prijal napríklad Act relative to voting options in response

---

⁸⁸ BRENNAN CENTER FOR JUSTICE. Voting Laws Roundup: January 2021 [online]. 26.01.2021. [cit. 2023-04-19]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/voting-laws-roundup-january-2021>

⁸⁹ BRENNAN CENTER FOR JUSTICE. Voting Laws Roundup: January 2021 [online]. 26.01.2021. [cit. 2023-04-19]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/voting-laws-roundup-january-2021>

to Covid-19⁹⁰ (Zákon týkajúci sa možnosti hlasovania v reakcii na Covid-19), V Mississippi bol prijatý House Bill No. 1521.⁹¹

Niektoré zo štátov zaujali striktný postoj k tomu, aby zabránili hlasovaniu voličov bez toho, aby ich totožnosť bola naozaj overená. Mississippi prijalo legislatívu – Mississippi Senate Bill No. 2577, ktorá vyžadovala overovanie voličov porovnávaním ich údajov s inými databázami na identifikáciu občanov, resp. tých, ktorí nie sú občanmi USA a vyžadovala ich vylúčenie zo zoznamu voličov, ak v lehote 30 dní nepotvrdia svoj status občana dokladom o štátnom občianstve.⁹² V New Hampshire bol prijatý zákon - New Hampshire Senate Bill 31⁹³, ktorý štátnym orgánom umožnil vylúčiť zo zoznamu voličov na základe informácií, ktoré nadobudli od iných štátov. Vylúčenie voličov zo zoznamu voličov malo prebiehať bez toho, aby voliči boli o tejto skutočnosti vopred informovaní a bez toho, aby im bolo umožnená náprava formou dodatočné predloženia dokladov vyvracajúcich úradmi tvrdené skutočnosti. Rovnaký prípad bol federálnymi súdmi riešený v prípade Indiany⁹⁴ (Indiana Senate Bill 334)⁹⁵ a potvrdený rozpor s Ústavou Spojených štátov amerických.

Rovnaké snahy o reštrikciu volebného práva prebiehali aj v roku 2022, najčastejšie sa týkali obmedzenia hlasovania poštou, obmedzení hlasovania v neprítomnosti bez ospravedlňujúceho dôvodu, zvyšovali sa nároky na identifikáciu voličov.⁹⁶

Volebné právne predpisy Missouri boli dlhodobo pod tlakom republikánov, čo sa podpísalo aj na nedávnych zmenách v podmienkach výkonu volebného práva. Už v roku 2022 bol predložený Missouri House Bill No. 1483, podľa ktorého mali byť trestne stíhaní úradníci za to, že prostredníctvom pošty by automaticky zasielali hlasovacie lístky aj tým občanom, ktorí o ne výslovne nepožiadali v súlade so zavedenými pravidlami a v stanovenej lehote.⁹⁷

---

⁹⁰ Act relative to voting options in response to Covid-19 [online]. 2020. [cit. 2023-11-25]. Dostupné na: <https://malegislature.gov/Laws/SessionLaws/Acts/2020/Chapter115>

⁹¹ House Bill No. 1521 [online]. 2020. [cit. 2023-11-25]. Dostupné na: <https://billstatus.ls.state.ms.us/documents/2020/pdf/HB/1500-1599/HB1521SG.pdf>

⁹² Senate Bill No. 2577 [online]. 2020. [cit. 2023-11-25]. Dostupné na: <https://billstatus.ls.state.ms.us/documents/2022/pdf/SB/2500-2599/SB2577IN.pdf>

⁹³ New Hampshire Senate Bill 31 [online]. 2020. [cit. 2023-11-25]. Dostupné na: <https://legiscan.com/NH/text/SB31/2023>

⁹⁴ Seventh Circuit Opinion Affirming Summary Judgment [online]. [cit. 2023-11-25]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/sites/default/files/2021-07/47.%20Seventh%20Circuit%20Opinion%20Affirming%20Summary%20Judgment.pdf>

⁹⁵ Indiana Senate Bill 334 [online]. 2020. [cit. 2023-11-25]. Dostupné na: <https://iga.in.gov/legislative/2023/bills/senate/334/details>

⁹⁶ BRENNAN CENTER FOR JUSTICE. Voting Laws Roundup: February 2022 [online]. 2022. [cit. 2023-11-26]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/voting-laws-roundup-february-2022>

⁹⁷ Missouri House Bill No. 1483 [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné na: <https://legiscan.com/MO/text/HB1483/id/2452369>

Prvé predpoklady, ktoré musí volič splniť sa týkajú registrácie do volieb. Registrovať sa môže výlučne občan Spojených štátov amerických, ktorý je súčasne obyvateľom štátu Missouri a v deň registrácie musí mať minimálne 17 rokov a šesť mesiacov, čiže v deň volieb musí dovŕšiť vek 18 rokov. Za týchto podmienok mu je umožnená registrácia do volieb. K výkonu volebného práva sa však vyžaduje splnenie ďalších podmienok. Výkon volebného práva je povolený iba zaregistrovanému voličovi, ktorý nie je vo výkone trestu odňatia slobody, nie je v danom čase odsúdený na podmienený výkon trestu odňatia slobody za zločin a v minulosti nemohol byť odsúdený za trestný čin alebo priestupok týkajúci sa volieb a nemôže byť nespôsobilým na právne úkony.⁹⁸ Osoby vykonávajúce trest odňatia slobody ani tí, ktorí sú podmienne odsúdení nemajú právo voliť, obnovuje sa im až po výkone uloženého trestu. Výnimkou sú teda tí, ktorí boli odsúdení za trestnú činnosť spojenú s voľbami.

Najspornejšou podmienkou výkonu volebného práva je od roku 2022 preukaz totožnosti s fotografiou. Podmienka, ktorá sa inak v našich podmienkach javí ako samozrejmosť, nebola dlhodobo platná v Missouri (bežne ani v iných amerických štátoch), pretože mnohí obyvatelia nemajú preukazy totožnosti s fotografiou (domorodé kmene žijúce v rezerváciách). K výkonu volebného práva postačovali doklady rôzneho druhu (vodičský preukaz, výpisy z účtov, doklady o platení energií, a rôzne iné doklady, ktoré neidentifikovali osobu podľa vonkajšej podoby, iba podľa zodpovedajúceho mena v porovnaní s menom v zozname voličov).

Missouri House Bill 1646 zaviedol viaceré obmedzenia týkajúce sa hlasovania v neprítomnosti a možnosti hlasovania bez preukazu totožnosti. Hlasovanie v neprítomnosti a bez ospravedlňujúceho dôvodu umožnil iba tým, ktorí sú identifikovaní preukazom totožnosti. K 1. januáru 2024 sa predpokladá zrušenie elektronického hlasovacieho systému a zotrvanie na papierových hlasovacích lístkoch.⁹⁹ Zásadnejším obmedzením je požiadavka trvalého pobytu opatrovníka osoby so zdravotným postihnutím pre hlasovanie v neprítomnosti.¹⁰⁰

Požiadavka preukazu totožnosti s fotografiou však nie je výnimkou ani v iných štátoch USA, postupne sa táto požiadavka zaviedla po roku 2020. Námietky a žaloby proti týmto zákonom doposiaľ neboli úspešné, pretože štáty vytvorili dosť rozsiahle prístupy a možnosti, ako bezplatne získať preukazy totožnosti s fotografiou, alebo ako alternatívy pripustili aj iné

---

⁹⁸ MISSOURI SECRETARY OF STATE. If you are registered to vote, you can vote! [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné na: <https://www.sos.mo.gov/voterid>

⁹⁹ Missouri House Bill 1646 [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné na: <https://fastdemocracy.com/bill-search/mo/2022/bills/MOB00015778/>

¹⁰⁰ Missouri House Bill 2140 [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné na: <https://fastdemocracy.com/bill-search/mo/2022/bills/MOB00016686/>

preukazy (študentské preukazy) alebo udeľujú dočasnú výnimku pre hlasovanie bez preukazu totožnosti s fotografiou alebo generálne výnimky pre tých, ktorým v ich získaní bránia určité prekážky.

Niektoré z legislatívnych zmien sa dotkli aj osôb so zdravotným postihnutím, najmä čo sa týka zasielania hlasovacích lístkov a hlasovania v neprítomnosti. Mississippi v zaviedla povinnosť zdravotne postihnutých osôb podať žiadosť o hlasovanie v neprítomnosti doloženú vyhlásením lekára alebo zdravotnej sestry, ktorá má licenciю na výkon týchto činností alebo ich praktickým lekárom. Vo vyhlásení sa musí priamo uvádzať, že osoba, ktorá sa uchádza o hlasovanie v neprítomnosti, je trvalo alebo dočasne telesne postihnutá do takej miery, že je pre ňu ťažké zúčastniť sa osobného hlasovania. Po splnení týchto podmienok sa týmto osobám už automaticky bez ďalších žiadostí zasiela hlasovací lístok poštou.¹⁰¹ Takto nastavené podmienky pre uplatnenie volebného práva sa nejavia pre náš právny systém ako nezvyčajné ani ako neprimerane zasahujúce do volebného práva, avšak pre niektoré skupiny obyvateľstva v USA sú takou ekonomickou záťažou, ktorú si nemôžu dovoliť. Nejde iba o financovanie takýchto lekárskeho potvrdení, ale aj o možnosť uvoľnenia zo zamestnania za týmto účelom a financovania dopravy k lekárovi, čo je iba prvý krok k faktickému výkonu volebného práva. Dotknuté ustanovenie sa týkalo aj osôb s trvalým zdravotným postihnutím, pričom tieto osoby by mali mať možnosť už na základe skôr vydaných potvrdení hlasovať v neprítomnosti.

Zavádzané obmedzenia (formalizovanie) sa týkala aj voličov, ktorí potrebujú pomoc pri hlasovaní z dôvodu slepoty, dočasného alebo trvalého telesného postihnutia alebo neschopnosti čítať alebo písať. Tí majú právo na pomoc pri označovaní hlasovacieho lístka a po vyplnení žiadosti aj hlasovať v neprítomnosti. Voličovi môže pomôcť ktorákoľvek osoba na základe rozhodnutia voliča s výnimkou kandidáta alebo jeho potomka a s výnimkou zamestnávateľa voliča alebo jeho zástupcu. Aby sa zabezpečila integrita hlasovacích lístkov, osoba poskytujúca pomoc neprítomnej osobe na hlasovaní vyplní tzv. „potvrdenie osoby poskytujúcej pomoc voličovi“ na obálke s hlasovacím lístkom v neprítomnosti.¹⁰²

Potlačovanie volebných práv, ako sú označované všetky legislatívne kroky zavádzajúce určitú podmienku pre výkon volebného práva, sú zvyčajne odôvodňované podvodnými konaniami s poukazovaním najmä na voľby z roku 2020. Zavádzané podmienky na výkon volebného práva sami o sebe nepredstavujú neprimerané požiadavky na objektivnosť

---

¹⁰¹ Oddiel 10 Mississippi House Bill 199 [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné na: <https://billstatus.ls.state.ms.us/documents/2022/html/HB/0100-0199/HB0199IN.htm>

¹⁰² Oddiel 11 Mississippi House Bill 199 [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné na: <https://billstatus.ls.state.ms.us/documents/2022/html/HB/0100-0199/HB0199IN.htm>

výsledkov volieb, problém považujeme za systémový a najmä v tom, že zmeny sú zavádzané masovo a v príliš krátkom časovom horizonte pred voľbami, kedy si mnohí americkí občania nedokážu zaobstarať potrebné voličské preukazy alebo splniť ostatné podmienky. V prípade, že by sa zaviedli systémové zmeny s dlhodobým časovým odstupom a štátne orgány vydali unifikované preukazy totožnosti použiteľné na hlasovanie vo voľbách, prípadne univerzálne aj na iné účely, mnohé z problémov by sa vyriešili. Univerzálne možno zaviesť preukazy totožnosti pre obyvateľov rezervácií a neodvolávať sa následne na nepresnosť adresy a to platí aj vo vzťahu k sociálne slabším skupinám, prípadne bezdomovcom.

4.2 Politické ciele a spôsoby potlačovania volebného práva

Politické ciele nie sú presadzované iba pomocou uzákonenia rôznych požiadaviek na výkon volebného práva, ale aj prostredníctvom stratégie nazývanej gerrymandering, t. j. zmenou hraníc volebných obvodov s cieľom ovplyvniť výsledky volieb. Prerozdelenie okresov samo o sebe nie je nedemokratické, naopak objektívne prekreslenie hraníc volebných obvodov reflektujúce zmeny v obývaní príslušného územia je v súlade so zákonom a uskutočňuje sa v pravidelných desaťročných intervaloch. Takéto prekreslenie odzrkadľuje pohyb obyvateľstva, obývatel'nosť jednotlivých okresov. Prerozdelenie volebných obvodov, ktoré je označované ako gerrymandering je politicky účelové a sleduje vplyv na výsledky volieb, ktoré nie sú v súlade s preferenciami voličov. Dochádza k opačnému prístupu k výsledkom volieb. Politickí kandidáti si sami vyberajú, kto ich bude voliť. Zákonodarné orgány sú podľa príslušných zákonov oprávnené prerozdeliť hranice volebných obvodov a kontrola ich činnosti je zverená jedinej politickej strane. Stranícke záujmy sú jediným účelom tohto procesu. Vláduca politická strana si tak zabezpečuje úspech vo voľbách aj napriek tomu, že verejná mienka voličov vypovedá o jej volebnom neúspechu. Výsledky zaručujú získanie kresiel v Kongrese.

Príkladom nedávnych a najvýznamnejších snáh o prerozdelenie volebných obvodov je Wisconsin vo voľbách v roku 2018. Demokrati získali vo voľbách celoštátne úrady a získali väčšinu celoštátnych hlasov. Z dôvodu prerozdelenia volebných obvodov však obsadili iba 36 z 99 miest v štátnom zákonodarnom zhromaždení.¹⁰³ Zosadili republikánskeho guvernéra, dosadili demokrata do funkcie štátneho pokladníka, miesta v Senáte štátu, ale prevahu miest

---

¹⁰³ KIRSCHENBAUM, Julia and Michael LI. Gerrymandering Explained [online]. Brennan Center for Justice [cit. 2023-11-22]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/gerrymandering-explained>

v Štátnom zhromaždení štátu si ponechali republikáni.¹⁰⁴ T. Evers (demokrat) získal o 1 percentuálny bod viac ako republikán S. Walker a získal mandát guvernéra, ale aj napriek tomu väčšinu miest v štátnom zhromaždení obsadili republikáni.¹⁰⁵

Zvláštny záujem môžeme venovať prípadu gerrymanderingu v Michigane na prelome roku 2021 a 2022. Za účelom objektívnosti pri prerozdelení volebných obvodov bola zriadená nezávislá občianska komisia – Michigan Independent Citizens Redistricting Commission (Michiganská nezávislá komisia pre prerozdelenie občanov). Komisia je zložená zo štyroch demokratov, štyroch republikánov a piatich nezávislých občanov.¹⁰⁶

Komisia prijala nové voličské mapy, ktorými nahradila stranické prekreslenie voličskej mapy republikánmi. Pôvodné voličské mapy boli navrhnuté tak, že republikánom postačovalo získať hlasy z okresov s väčšinou republikánskych voličov. Tak získali väčšinové postavenie v oboch zákonodarných komorách. Nové mapy navrhnuté nezávislou občianskou komisiou vyžadujú, aby politické strany súťažili o okresy, v ktorých republikánski prívrženci tvoria väčšinu a aj o tie, kde nemajú podporu, resp. väčšinové zastúpenie demokratických voličov. Podstatou tohto stavu prerozdelenia (sledujúc spravodlivé prerozdelenie) bolo, že nastali zmeny aj v okresoch, v ktorých bolo zastúpených až 77 % černoškého obyvateľstva. V niektorých starších mapách dosahovali až 90 % zastúpenie. Podľa novovytvorených máp, ktoré rozšírili hranice aj na predmestia sa pomer černoškého obyvateľstva výrazne znížil, a tým ohrozil demokratov. Faktický stav, ktorý tým nastal, spôsobil odlišné prerozdelenie kresiel v Senáte a v Snemovni. Demokrati, ktorí získali vo voľbách o 1 až 1,5 % väčšinu v oboch komorách obsadili pomerne menej kresiel v komorách. Najväčším problémom bolo prerozdelenie niektorých okresov Michigane, v ktorých by afroamerické obyvateľstvo mohlo zvoliť svojich černošských politických lídrov. Afroamerickej populácii sa nepodarilo presadiť svojich kandidátov, pretože hranice volebných obvodov sa rozšírili tak, aby poklesol ich počet v pomere k ostatným voličom.¹⁰⁷

Dňa 3. januára 2022 bola podaná žaloba na MICR. Michiganská nezávislá komisia pre prerozdelenie občanov je zodpovedná za vytvorenie mapy volebných obvodov a podľa

---

¹⁰⁴ KIRSCHENBAUM, Julia and Michael LI. Gerrymandering Explained [online]. Brennan Center for Justice [cit. 2023-11-22]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/gerrymandering-explained>

¹⁰⁵ New election data highlights the ongoing impact of 2011 GOP redistricting in Wisconsin [online]. Milwaukee Journal Sentinel [cit. 2023-11-22]. Dostupné na: <https://eu.jsonline.com/story/news/blogs/wisconsin-voter/2018/12/06/wisconsin-gerrymandering-data-shows-stark-impact-redistricting/2219092002/>

¹⁰⁶ NICHOLS, Anna Liz. Lawsuit arguing racial gerrymandering in Michigan's legislative districts to go to trial [online]. 30.08.2023. [cit. 2023-11-22]. Dostupné na: <https://michiganadvance.com/2023/08/30/lawsuit-arguing-racial-gerrymandering-in-michigans-legislative-districts-to-go-to-trial/>

¹⁰⁷ An assessment of Michigan's redistricting process [online]. 2022. [cit. 2023-11-22]. Dostupné na: <https://fordschool.umich.edu/news/2022/assessment-michigans-redistricting-process>

žalobcov obmedzuje volebné právo, či politické preferencie afroamerického obyvateľstva, a tým ich možnosť zvoliť si politických predstaviteľov, ktorí by reprezentovali ich záujmy. Podľa žalobcov nové voličské mapy sú v rozpore so zákonom o volebných právach z roku 1965 a nespravodlivo prerozdeľujú afroamerické obyvateľstvo.¹⁰⁸

Komisia prijala zmeny, ktoré pozmenili najmä okresy v okolí Detroitu. Práve v týchto mestách sa nachádza 77 % afroamerického obyvateľstva. Línie volebných obvodov boli rozšírené tak, aby zahrnuli najmä voličov z predmestí. pred zásahom Komisie do voličskej mapy, niektoré z okresov boli tvorené až 90 % afroamerickými voličmi, prípadne presahovali túto percentuálnu hranicu. Po zmenách Komisie, percentuálna miera afroamerických voličov v týchto volebných obvodoch tvorí od 35 do 55 % afroamerickej väčšiny.¹⁰⁹ Prvá z podaných žalôb bola zamietnutá v pomere 4:3 z dôvodu nedostatočného predloženia dôkazov podporujúcich tvrdenia, že by nezávislá komisia mala zachovať rovnaký počet väčšinovo-menšinových obvodov. Problém bol v tom, že komisia mala nastoliť nové spravodlivé hranice a nezáväzovala ju žiadna povinnosť zachovať hranice okresov s vysokou mierou černošského obyvateľstva. Podľa menšiny, ktorá bola proti zamietnutiu žaloby, väčšina sudcov sa riadne nevysporiadala s existujúcimi dôkazmi a mali prizvať nezávislého odborníka na prešetrenie veci.¹¹⁰ Traja sudcovia (R. Kethledge, P. Maloney a J. Neff), ktorí podpísali rozsudok, boli vymenovaní bývalým prezidentom G. W. Bushom (republikánom).¹¹¹

Prípad nie je právoplatne rozhodnutý a vo veci sú podané ďalšie dve žaloby proti Michiganskej nezávislej komisii pre prerozdelenie občanov (MICR). Jedna je podaná siedmimi republikánmi z Michiganu, podľa ktorých nie sú voličské mapy neutrálne a sú svojvoľné. Ďalšia žaloba smeruje proti „politickej nespravodlivosti“. ¹¹² Názory súdu sú však na povážení a je otázne, do akej miery bola dôkazná núdza, ktorá by nepreukázala právne základy voličskej mapy MICRC.

---

¹⁰⁸ FORREST, Julia. Supreme Court throws out 1st lawsuit challenging new redistricting maps [online]. 04.02.2022. [cit. 2023-11-22]. Dostupné na: <https://michiganadvance.com/blog/supreme-court-throws-out-1st-lawsuit-challenging-new-redistricting-maps/>

¹⁰⁹ NICHOLS, Anna Liz. Lawsuit arguing racial gerrymandering in Michigan's legislative districts to go to trial [online]. 30.08.2023. [cit. 2023-11-22]. Dostupné na: <https://michiganadvance.com/2023/08/30/lawsuit-arguing-racial-gerrymandering-in-michigans-legislative-districts-to-go-to-trial/>

¹¹⁰ FORREST, Julia. Supreme Court throws out 1st lawsuit challenging new redistricting maps [online]. 04.02.2022. [cit. 2023-11-22]. Dostupné na: <https://michiganadvance.com/blog/supreme-court-throws-out-1st-lawsuit-challenging-new-redistricting-maps/>

¹¹¹ NICHOLS, Anna Liz. Lawsuit arguing racial gerrymandering in Michigan's legislative districts to go to trial [online]. 30.08.2023. [cit. 2023-11-22]. Dostupné na: <https://michiganadvance.com/2023/08/30/lawsuit-arguing-racial-gerrymandering-in-michigans-legislative-districts-to-go-to-trial/>

¹¹² FORREST, Julia. Supreme Court throws out 1st lawsuit challenging new redistricting maps [online]. 04.02.2022. [cit. 2023-11-22]. Dostupné na: <https://michiganadvance.com/blog/supreme-court-throws-out-1st-lawsuit-challenging-new-redistricting-maps/>

Podľa čl. 4 § 6 Ústavy Michiganu z roku 1963 MICRC sa musí pri navrhovaní voličskej mapy riadiť ústavnými pravidlami. Ústavou sú ustanovené exaktné kritéria, ktoré musia byť dodržané. Určené okresy musia odzrkadľovať rôznorodosť populácie štátu a záujmových komunít, musia mať rovnaký počet obyvateľov a byť geograficky súvislé. Nie je podmienkou, aby okresy boli obmedzené spoločnými kultúrnymi alebo historickými charakteristikami, alebo ekonomickými či politickými záujmami. Okresy neposkytujú neprimeranú výhodu žiadnej politickej strane. Neprimeraná výhoda pre politickú stranu sa určí na základe prijatých opatrení straníckej spravodlivosti. Jednotlivé okresy nesmú znevýhodniť ani zvýhodniť voleného predstaviteľa (kandidujúceho alebo úradujúceho).¹¹³

Podľa všetkých tvrdení, ktoré boli presadzované, prerozdelením okresov MICRC boli potlačené možnosti afroamerických politických kandidátov. Zníženie percentuálneho podielu černoškého obyvateľstva v jednotlivých okresov z vyše 90 % na takmer 35 % obmedzili možnosť politického úspechu týchto kandidátov.

Gerrymandering postihuje takmer všetky štáty USA, posilňuje pozície republikánov alebo demokratov, ale pre demokraciu to je bezpredmetné, či prináša prospech jednej alebo druhej strane, prehráva ľud ako zdroj moci a demokracie v štáte. Touto formou je potlačený základný princíp právneho štátu – princíp suverenity ľudu. Ľud ako zdroj moci je podriadený istým spôsobom plánovaným výsledkom volieb, čím sa voľby stávajú politickým nástrojom a nie nástrojom demokracie.

4.3 Ďalšie smerovanie v oblasti volebných práv v USA

Sudkyňa Ruth Bader Ginsburg už vo veci *Shelby County v. Holder* nesúhlasila s názorom väčšiny a nezdieľala ich názor o protiústavnosti právomoci Kongresu takýmto spôsobom obmedzovať štátne a miestne vlády v oblasti volebného zákonodarstva formou znenia § 5 zákona o volebných právach. Podľa jej vyjadrenia: ... „*volebná diskriminácia stále existuje; nikto o tom nepochybuje.*“ *Súd však dnes ukončuje nápravný prostriedok, ktorý sa ukázal ako najvhodnejší na blokovanie tejto diskriminácie. Zákon o volebných právach z roku 1965 (VRA) pôsobil na boji proti diskriminácii pri hlasovaní tam, kde boli vyskúšané iné nápravné opatrenia a zlyhali. Obzvlášť účinná je požiadavka Voting Right Act na federálne predbežné schválenie všetkých zmien volebných zákonov v regiónoch krajiny s najprísnejšími*

---

¹¹³ Constitution of Michigan of 1963 [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné na: [https://www.legislature.mi.gov/\(S\(f4jm5iv50cdbfchmrvqjjup3\)\)/mileg.aspx?page=getObject&objectName=mcl-Article-IV-6](https://www.legislature.mi.gov/(S(f4jm5iv50cdbfchmrvqjjup3))/mileg.aspx?page=getObject&objectName=mcl-Article-IV-6)

*záznamami o diskriminácii na základe postavenia voči menšinovým volebným právam.*¹¹⁴ Skúsme sa zamyslieť nad tým, ktorý z názorov (sudkyňa Ruth Bader Ginsburg alebo hlavný sudca John G. Roberts) reflektuje skutočnú realitu v rovnosti volebného práva v Spojených štátoch amerických. Akékoľvek pochybnosti o miere potláčania volebných práv v Spojených štátoch amerických vyvracajú fakty v podobe aktuálnej právnej úpravy a najmä navrhovaných legislatívnych zmien, ktoré v dosť silnom kvantitatívnom rozmere smerujú k ďalšiemu obmedzovaniu volebných práv tých skupín obyvateľstva, ktoré sú pre politických lídrov najneprijateľnejšími voličmi.

Mnohé štáty sa snažia presadiť zákony, ktoré ešte nad rámec súčasného právneho stavu rozšíria priepasť medzi bielymi americkými voličmi a afroamerickými voličmi. Pozitívom je, že voliči ženského pohlavia nie sú predmetom záujmu potlačujúcich legislatívnych návrhov.

Jediným riešením, ktoré je podľa nás prijateľné a objektívne je potvrdiť dôvodnú potrebu právomoci Kongresu a teda ústavnosť § 4 a 5 zákona o volebných právach a nepovoliť žiadnu benevolentnosť, ale naopak sprísniť proces rozhodovania o účinnosti prijímaných legislatívnych zmien vo volebnom zákonodarstve. Ako kritérium, ktoré by rozhodovalo o prijateľnosti zmeny volebného zákona, čo sa týka podmienok výkonu hlasovacieho práva by bolo preskúmanie testu proporcionality, ako to zaviedol Európsky súd pre ľudské práva a pokiaľ by obmedzenie volebného práva malo väčšiu váhu ako ochrana volebného práva ako základného politického práva občana, potom je možné zvažovať vôbec význam legislatívnych zmien.

Príslušné orgány majú dostatočnú vedomosť o tom, aké skupiny obyvateľstva a za akých podmienok môžu mať vystavené voličské preukazy a za akých podmienok sú vystavené s fotografiou, aké dlhé sú ich priezviská tak, aby sa zmestili na voličské preukazy a podobne. Nemôžeme sa stotožniť so žiadnou myšlienkou, ktorá by bránila príslušné taktiky popierajúce práva práve domorodému obyvateľstvu, afroamerickému obyvateľstvu alebo najchudobnejším skupinám obyvateľstva.

Prijímané volebné zákonodarstvo v štátoch USA, ktoré podľa mnohých predstavujú potlačovanie volebných práv zahalené navonok odstránením podvodných konaní, sú zavedením formalizovaného volebného procesu s podmienkami, ktoré môžeme v podmienkach právneho štátu považovať za prirodzenú súčasť zachovania spravodlivosti. Podmienky, s akými štáty uplatňovali volebné práva občanov počas 19. a 20. storočia vnímame ako pozitívum, čo sa týka

---

¹¹⁴ NATIONAL CONSTITUTION CENTER. *Shelby County v. Holder* (2013) 570 U.S. 529 (2013) [online]. [cit. 2023-09-21]. Dostupné na: <https://constitutioncenter.org/the-constitution/supreme-court-case-library/shelby-county-v-holder>

odstránenia rasovej diskriminácie, ale v snahe odstrániť rasovú diskrimináciu príliš liberalizovali a umožnili voliť takmer bez riadnej identifikácie osôb.

V mnohých prípadoch je zložitá vyhodnocovať postoje kritizujúce reštriktívne legislatívne návrhy, ak napríklad prijatím podmienky identifikácie voliča je zákonodarca označovaný za manipulátora a subjekt zneužívajúci rôzne „fámy“ o volebných podvodoch vo svoj prospech.

Rozdielnosť historickej praxe vo vykonávaní volebného práva v Spojených štátoch amerických, ktorá okrem iného sčasti umožňuje jeho vykonanie bez akejkoľvek identifikácie, je v európskych demokraciách neprijateľná. Je potrebné, aby sa upravil verejný diskurz v prospech istej formy reštrikcií volebného práva, bez toho aby sa nevyhnutne hovorilo o jeho obmedzovaní. Ak bude legislatíva vytvárať priestor na dostupné a jednoduché získanie voličských preukazov, tak nehovoríme o obmedzení volebného práva, ale práve naopak o zabezpečení demokratickejších volieb.

Jednou z alternatív riešenia situácie je zaviesť ďalší dodatok k Ústave, avšak ten by musel byť tak všeobecný a bez akýchkoľvek odkazov na aktuálnu situáciu, aby nemohol byť federálnymi súdmi prelomený v prospech zmeny politickej a spoločenskej situácie. To by si však vyžadovalo prijať ďalší dodatok, ktorý by obmedzil zákonodarnú moc na štátnej úrovni, čo v praxi nepredpokladáme. Aktuálne dianie je práve v súčasnosti trochu zmenené návrhom federálneho volebného zákona predstaveného americkým senátorom J. Ossoffom zo dňa 12. marca 2024. Tento legislatívny návrh, ktorý by obmedzil možnosti štátneho zákonodarstva a obmedzoval volebné právo Američanov by mohol byť prvým krokom k demokratickému volebnému právu.

Záver

Hlavné zistenia diplomovej práce týkajúce sa histórie a vývoja volebných práv v USA ukazujú, že legislatívne zmeny výrazne ovplyvnili rôzne skupiny obyvateľstva. Práca podrobne analyzuje vývoj od počiatočných obmedzení volebných práv, cez rozširovanie hlasovacích práv pre rôzne skupiny, až po súčasné problémy a výzvy. Historické udalosti ako zrušenie otroctva, hnutie za občianske práva a legislatívne zmeny v priebehu času viedli k postupnému rozširovaniu volebných práv. Výsledky práce poukazujú na trvalý dopad týchto zmien na rôzne demografické skupiny a ich volebné práva.

Diplomová práca analyzovala ako legislatívne zmeny ovplyvnili rôzne skupiny obyvateľstva v USA, s dôrazom na rasové a etnické menšiny. Zistenia poukazujú na to, že zrušenie otroctva, dodatky k ústave a hnutie za občianske práva viedli k značnému rozšíreniu volebných práv. Avšak práca tiež identifikovala, že napriek týmto pokrokom, rôzne stratégie, vrátane gerrymanderingu a volebných cenzov, boli použité na obmedzenie volebných práv určitých skupín. Tieto faktory spolu vytvorili komplexný obraz vývoja a súčasného stavu volebných práv v USA.

Práca poskytla hĺbkový pohľad na súčasné výzvy a problémy v oblasti volebných práv v USA. Rozsiahle analyzovanie historických udalostí, legislatívnych zmien a súčasných politických situácií ukázalo, ako sa volebné práva v USA vyvíjali a aké prekážky stále existujú. Práca poukazuje na pokračujúce problémy, ako je rasová diskriminácia a politické manévrovanie, ktoré ovplyvňujú volebné práva. Tieto zistenia prispievajú k pochopeniu širšieho kontextu americkej demokracie tým, že poukazujú na význam a komplexnosť ochrany volebných práv v modernom politickom systéme.

Analýzou súčasných výziev a problémov v oblasti volebných práv v USA, práca detailne identifikovala kľúčové faktory ovplyvňujúce demokratický proces v krajine. To poskytlo cenný pohľad na pretrvávajúce prekážky v rovnosti volebných práv, ako sú legislatívne a politické bariéry, a ich dopad na rôzne komunity. Tieto zistenia sú dôležité pre hlbšie pochopenie dynamiky amerického demokratického systému a pre zdôraznenie významu aktívneho boja za spravodlivé a inkluzívne volebné procesy.

Práca tiež podčiarkuje dôležitosť pokračujúceho monitorovania a reformy volebných práv v USA, aby sa zabezpečila ich spravodlivosť a inkluzivita. Zistenia poukazujú na potrebu ďalšieho výskumu a politického zásahu na zlepšenie situácie. Toto je kľúčové pre zabezpečenie, aby americká demokracia zostala živá a reprezentatívna pre všetky jej skupiny občanov.

Hoci bol dosiahnutý určitý pokrok v oblasti volebných práv, stále existujú významné výzvy, ktoré bránia ich plnej realizácii. Práca poukazuje na nutnosť neustáleho zlepšovania legislatívnych a politických mechanizmov na ochranu volebných práv a zabezpečenie ich rovnosti. Toto je zásadné pre zachovanie a posilnenie zdravých demokratických procesov v Spojených štátoch, čím sa zabezpečí, že všetky skupiny obyvateľstva majú rovný prístup a rovnaké možnosti vo volebnom procese. Je potrebné zdôrazniť potrebu pokračujúceho vývoja a adaptácie volebných systémov, aby sa zaistilo, že sú odolné voči novým formám diskriminácie a zneužívania. Tento proces vyžaduje aktívnu účasť všetkých úrovní spoločnosti, vrátane právnikov, politikov, občianskych aktivistov a občanov, aby sa zabezpečilo, že demokracia ostane živá, inkluzívna a spravodlivá. Zároveň je dôležité poukázať na neustále sledovanie a hodnotenie existujúcich volebných zákonov a praktík, aby sa riešili akékoľvek prekážky brániace rovnoprávnemu uplatňovaniu volebných práv.

Legislatívne zmeny v histórii USA mali zásadný vplyv na dostupnosť volebného práva a formovali súčasné výzvy v jeho uplatňovaní. Historické míľniky, ako zrušenie otroctva, prijatie dodatkov k ústave a hnutie za občianske práva, viedli k postupnému rozširovaniu volebných práv. Napriek tomuto pokroku však súčasné politiky, ako sú gerrymandering a zákony o identifikácii voličov, predstavujú prekážky, ktoré obmedzujú prístup k volebnému právu, najmä pre menšiny. Tieto prekážky poukazujú na pretrvávajúci boj za rovnoprávnosť volebných práv, čo vyžaduje neustále úsilie, monitorovanie a reformy na ochranu demokracie v USA. Z práce vyplýva, že legislatívne zmeny a rôznorodosť politických cieľov majú trvalý dopad na volebné práva, čo podčiarkuje potrebu aktívneho boja za spravodlivé a rovnoprávne volebné procesy aj v súčasnej americkej demokracii.

Súčasná legislatívna situácia a navrhované novely zákonov v oblasti volebných práv v Spojených štátoch amerických odzrkadľujú neustály vývoj a boj o definovanie hraníc demokracie. Napriek historickému pokroku v rovnoprávnosti a rozširovaní volebných práv rôznym skupinám obyvateľstva, aktuálne legislatívne návrhy poukazujú na pretrvávajúce výzvy. Tieto výzvy zahŕňajú snahy o obmedzenie prístupu k voličským urnám prostredníctvom zákonov o identifikácii voličov, zmeny vo volebnom obvode a ďalšie postupy, ktoré môžu mať vplyv na schopnosť občanov účinne vykonávať svoje volebné právo. Zdá sa, že smerovanie budúcich reforiem bude závisieť od politického zápasu medzi silami snažiacimi sa podporovať širší prístup k volebnému právu a tými, ktorí hľadajú spôsoby, ako tento prístup regulovať či obmedziť. Tento nepretržitý dialóg medzi rozširovaním a obmedzovaním volebných práv poukazuje na potrebu neustáleho hodnotenia a reformovania volebného systému, aby odrážal zásady spravodlivosti, rovnosti a demokratickosti.

Zoznam bibliografických odkazov

13th Amendment to the U.S. Constitution: Abolition of Slavery (1865) [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné na: <https://www.archives.gov/milestone-documents/13th-amendment>

14th Amendment Equal Protection Clause [online]. [cit. 2023-04-19]. Dostupné na: <https://www.getlegal.com/legal-info-center/14th-amendment-equal-protection-clause/>

15th Amendment to the U.S. Constitution: Voting Rights (1870) [online]. [cit. 2023-08-21]. Dostupné na: <https://www.archives.gov/milestone-documents/15th-amendment>

24th Amendment of Constitution of the United States [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné na: Act relative to voting options in response to Covid-19 [online]. 2020. [cit. 2023-11-25]. Dostupné na: <https://malegislature.gov/Laws/SessionLaws/Acts/2020/Chapter115>

ADAMS, John. John Adams to James Sullivan, 26 May 1776; from Charles Francis Adams, ed., The Works of John Adams, Second President of the United States [online]. [cit. 2023-04-03]. Dostupné na: <https://shcp.ashp.cuny.edu/items/show/1645>

AMAR, Akhil Reed and John C. HARRISON. Common Interpretation [online]. [cit. 2023-04-19]. Dostupné na: <https://constitutioncenter.org/the-constitution/amendments/amendment-xiv/clauses/700>

Amdt15.1 Overview of Fifteenth Amendment, Right of Citizens to Vote [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné na: https://constitution.congress.gov/browse/essay/amdt15-1/ALDE_00000262/

Amendment 14: Section 2 [online]. [cit. 2023-04-23]. Dostupné na: <https://constitutionallawreporter.com/amendment-14-02/>

An assessment of Michigan's redistricting process [online]. 2022. [cit. 2023-11-22]. Dostupné na: <https://fordschool.umich.edu/news/2022/assessment-michigans-redistricting-process>

BOURNE, Richard W. Richardson v. Ramirez: A Motion to Reconsider. In *Valparaiso University Law Review*. ISSN 1942-8324. 2007, Vol. 42, No. 1, pp. 1-32.

BRENNAN CENTER FOR JUSTICE. Voting Laws Roundup: February 2022 [online]. 2022. [cit. 2023-11-26]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/voting-laws-roundup-february-2022>

BRENNAN CENTER FOR JUSTICE. Voting Laws Roundup: January 2021 [online]. 26.01.2021. [cit. 2023-04-19]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/voting-laws-roundup-january-2021>

BROWN, Donathan and CLEMONS, Michael. *Voting Rights Under Fire: The Continuing Struggle for People of Color*. Santa Barbara : ABC-CLIO, 2015. 207 pp. ISBN 978-1-4408-3247-5.

Constitution of Michigan of 1963 [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné na: [https://www.legislature.mi.gov/\(S\(f4jm5iv50cdbfchmnvqjjup3\)\)/mileg.aspx?page=getObject&objectName=mcl-Article-IV-6](https://www.legislature.mi.gov/(S(f4jm5iv50cdbfchmnvqjjup3))/mileg.aspx?page=getObject&objectName=mcl-Article-IV-6)

CREWS, Ed. Voting in Early America. In *CW Journal* [online]. 2007. [cit. 2023-03-06]. Dostupné na: <https://research.colonialwilliamsburg.org/Foundation/journal/Spring07/elections.cfm>

ČÁKY, Milan. Spoločenská a ideologická transformácia európskej civilizácie v Severnej Amerike - proces amerikanizácie Spojených štátov amerických. In *Slovenská politologická revue*. ISSN 1338-3140. 2008, roč. 8, č. 4, s. 139-181.

Declaration of Independence: A Transcription [online]. [cit. 2023-04-03]. Dostupné na: <https://www.archives.gov/founding-docs/declaration-transcript>

EINSTEIN, Katherine Levine and Maxwell PALMER. Land of the Freeholder: How Property Rights Make Local Voting Rights. In: *Journal of Historical Political Economy*. 2021, Vol. 1, No. 4, pp. 499-530. ISSN 2693-9290.

FERLING, John. *Adams vs. Jefferson: The Tumultuous Election of 1800*. Oxford : Oxford University Press, 2004. 288 pp. ISBN 0-19-516771-6.

FINKELMAN, Paul. *Encyclopedia of African American History, 1896 to the Present: O-T*. Oxford : Oxford University Press, 2009. 498 pp. ISBN 978-0-19516-779-5.

FORREST, Julia. Supreme Court throws out 1st lawsuit challenging new redistricting maps [online]. 04.02.2022. [cit. 2023-11-22]. Dostupné na:
<https://michiganadvance.com/blog/supreme-court-throws-out-1st-lawsuit-challenging-new-redistricting-maps/>

GANS, Judith et al. *Debates on U.S. Immigration*. Los Angeles : SAGE Publications, Inc, 2012. 624 pp. ISBN 978-1-4129-9601-3.

HELG, Aline. *Slave No More. Self-Liberation Before Abolitionism in the Americas*. North Carolina : The University of North Carolina Press, 2019. 368 pp. ISBN 978-14696-4962-7.

HOBS, Allyson. *A Chosen Exile. A History of Racial Passing in American Life*. Cambridge : Harvard University Press, 2014. 382 pp. ISBN 978-0-674-36810-1.

House Bill No. 1521 [online]. 2020. [cit. 2023-11-25]. Dostupné na:
<https://billstatus.ls.state.ms.us/documents/2020/pdf/HB/1500-1599/HB1521SG.pdf>

How Did Women Gain the Vote? The Promise of 1776 for Women [online]. [cit. 2023-04-11]. Dostupné na: <https://www.amrevmuseum.org/virtualexhibits/when-women-lost-the-vote-a-revolutionary-story/pages/how-did-women-gain-the-vote-the-promise-of-1776-for-women>
<https://constitution.congress.gov/constitution/amendment-24/>
<https://fastdemocracy.com/bill-search/mo/2022/bills/MOB00016686/>
<https://www.zinnedproject.org/news/tdih/gomillion-v-lightfoot/>

Indiana Senate Bill 334 [online]. 2020. [cit. 2023-11-25]. Dostupné na:
<https://iga.in.gov/legislative/2023/bills/senate/334/details>

IRONS, Peter. *White Men's Law. The Roots of Systemic Racism*. Oxford : Oxford University Press, 2022. 320 pp. ISBN 978-0-19-091494-3.

KATZ, Ellen. Race and the Right to Vote after *Rice v. Cayetano*. In: *Michigan Law Review*. ISSN 1939-8557. 2000, Vol. 99, No. 3, pp. 491-531.

KENNEDY, David, COHEN, Lizabeth and Mel PIEHL. *The Brief American Pageant: A History of the Republic*. Boston : Cengage Learning, 2016. 832 pp. ISBN 978-1-285-19329-8.

KIRSCHENBAUM, Julia and Michael LI. *Gerrymandering Explained* [online]. Brennan Center for Justice [cit. 2023-11-22]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/gerrymandering-explained>

Missouri House Bill 1646 [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné na: <https://fastdemocracy.com/bill-search/mo/2022/bills/MOB00015778/>

Missouri House Bill 2140 [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné na:

Missouri House Bill No. 1483 [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné na: <https://legiscan.com/MO/text/HB1483/id/2452369>

MISSOURI SECRETARY OF STATE. If you are registered to vote, you can vote! [online]. [cit. 2023-11-26]. Dostupné na: <https://www.sos.mo.gov/voterid>

MONK, Linda R. Due Process Clause, Equal Protection Clause and Disenfranchising Felons [online]. [cit. 2023-04-23]. Dostupné na: <https://www.pbs.org/tpt/constitution-usa-peter-sagal/equality/due-process-equal-protection-and-disenfranchisement/>

MONK, Linda R. Equality and The Fourteenth Amendment: A New Constitution [online]. [cit. 2023-04-23]. Dostupné na: <https://www.pbs.org/tpt/constitution-usa-peter-sagal/equality/>

NAPIER, William. *How We Got to Black Lives Matter. The Spawning of Another Leftist Inspired Hate Group*. Colorado : Outskirts Press, 2020. 583 pp. ISBN 978-1-4787-9981-8.

NATIONAL CONSTITUTION CENTER. *Shelby County v. Holder* (2013) 570 U.S. 529 (2013) [online]. [cit. 2023-09-21]. Dostupné na: <https://constitutioncenter.org/the-constitution/supreme-court-case-library/shelby-county-v-holder>

NESVADBA, Antonín. *Teória práva*. Bratislava : Akadémia policajného zboru v Bratislave, 2022. 167 s. ISBN 978-80-8054-930-5.

New election data highlights the ongoing impact of 2011 GOP redistricting in Wisconsin [online]. Milwaukee journal sentinell [cit. 2023-11-22]. Dostupné na: <https://eu.jsonline.com/story/news/blogs/wisconsin-voter/2018/12/06/wisconsin-gerrymandering-data-shows-stark-impact-redistricting/2219092002/>

New Hampshire Senate Bill 31 [online]. 2020. [cit. 2023-11-25]. Dostupné na: <https://legiscan.com/NH/text/SB31/2023>

NICHOLS, Anna Liz. Lawsuit arguing racial gerrymandering in Michigan's legislative districts to go to trial [online]. 30.08.2023. [cit. 2023-11-22]. Dostupné na: <https://michiganadvance.com/2023/08/30/lawsuit-arguing-racial-gerrymandering-in-michigans-legislative-districts-to-go-to-trial/>

Nov. 14, 1960: *Gomillion v. Lightfoot* [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné na:

OROSZ, Ladislav, SVÁK, Ján a Boris BALOG. *Základy teórie konštitucionalizmu*. Bratislava: EUROKÓDEX, s. r. o., 2011. 544 s. ISBN 978-80-89447-54-1.

PINO, Lisset. Colonizing History: *Rice v. Cayetano* and the Fight for Native Hawaiian Self-Determination. In: *The Yale Law Journal*. ISSN 0044-0094. 2020. Vol. 129, No. 8, pp. 2232-2605.

Plessy v. Ferguson (1896) [online]. [cit. 2023-08-23]. Dostupné na: <https://www.archives.gov/milestone-documents/plessy-v-ferguson>

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 14. novembra 1960, vo veci *Gomillion v. Lightfoot*, 364 US 339 (1960) [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/364/339/>

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 15. júna 1964, vo veci Reynolds v. Sims, 377 US 533 (1964) [online]. [cit. 2023-04-25]. Dostupné na: <https://www.law.cornell.edu/supremecourt/text/377/533>

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 18. mája 1896, vo veci Plessy v. Ferguson, 163 US 537 (1896) [online]. [cit. 2023-08-23]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/163/537/>

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 24. júna 1974, vo veci Richardson v. Ramirez, 418 US 24 (1974) [online]. [cit. 2023-04-25]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/418/24/>

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 27. marca 1876, vo veci Cruikshank v. United States, 92 US 542 (1875) [online]. [cit. 2023-08-24]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/92/542/>

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 23. marca 1885, vo veci Murphy v. Ramsey, 114 US 15 (1885) [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/114/15/>

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 25. apríla 1898, vo veci Williams v. Mississippi, 170 US 213 (1898) [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/170/213/>

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 23. februára 2000, vo veci Rice v. Cayetano, 528 US 495, 499 (2000) [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/528/495/>

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 25. júna 2013 vo veci Shelby County v Holder, 570 US 529 (2013) [online]. [cit. 2023-04-19]. Dostupné na: <https://www.oyez.org/cases/2012/12-96>

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 3. januára 1911 vo veci Alabama v. Bailey, 219 US 219 (1911) [online]. [cit. 2023-04-19]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/219/219/#tab-opinion-1923755>

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 3. februára 1890, vo veci Davis v. Beason, 133 US 333 (1890) [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/133/333/>

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických zo dňa 4. februára 1873, vo veci The Slaughter-House Cases, 83 U. S. 36 (1872) [online]. [cit. 2023-05-02]. Dostupné na: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/83/36/>

Senate Bill No. 2577 [online]. 2020. [cit. 2023-11-25]. Dostupné na: <https://billstatus.ls.state.ms.us/documents/2022/pdf/SB/2500-2599/SB2577IN.pdf>

Seventh Circuit Opinion Affirming Summary Judgment [online]. [cit. 2023-11-25]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/sites/default/files/2021-07/47.%20Seventh%20Circuit%20Opinion%20Affirming%20Summary%20Judgment.pdf>

SHUKLA, Ajay. *History of the Modern World: For UPSC Civil Services Examinations*. New Delhi : S. Chand Publishing, 2023. 408 pp. ISBN 978-93-5501-723-9.

SCHULTZ, David and John R. VILE. *The Encyclopedia of Civil Liberties in America*. N. Y. : Routledge, 2005. 1234 pp. ISBN 978-0-76568-063-1.

The Enforcement Acts of 1870 and 1871 [online]. United States Senate [cit. 2023-05-02]. Dostupné na: <https://www.senate.gov/artandhistory/history/common/generic/EnforcementActs.htm>

The Ku Klux Klan and Violence at the Polls [online]. Bill & Rights Institute [cit. 2023-05-02]. Dostupné na: <https://billofrights.org/essays/the-ku-klux-klan-and-violence-at-the-polls>

THE STUDENT NONVIOLENT COORDINATING COMMITTEE. Mississippi. *Subvention of The Right to vote*. Georgia : The Student Nonviolent Coordinating Committee, 1965. 21 pp.

THE SUPREME COURT. Slaughterhouse Cases (1873) [online]. [cit. 2023-08-21]. Dostupné na: https://www.thirteen.org/wnet/supremecourt/antebellum/landmark_slaughterhouse.html

WEISER, Wendy a Alicia BANNON. Democracy: An Election Agenda for Candidates, Activists, and Legislators [online]. 04.05.2018 [cit. 2023-03-02]. Dostupné na: <https://www.brennancenter.org/our-work/policy-solutions/democracy-election-agenda-candidates-activists-and-legislators>

WHITE, John and Bruce DIERENFIELD. *A History of African-American Leadership*. 3rd. Edithion. London : Routledge, 2014. 408 pp. ISBN 978-1-31786-623-7.

Who Voted in Early America? [online]. [cit. 2023-03-06]. Dostupné na: <https://www.crf-usa.org/bill-of-rights-in-action/bria-8-1-b-who-voted-in-early-america>

Why the Women's Rights Movement Split Over the 15th Amendment. Ulysses S Grant National Historic Site [online]. [cit. 2023-08-21]. Dostupné na: <https://www.nps.gov/articles/000/why-the-women-s-rights-movement-split-over-the-15th-amendment.htm>

WILLIAMS, Robert and Lawrence FRIEDMAN. *The Law of American State Constitutions*. 2nd. Edition. Oxford : Oxford University Press, 2023. 512 pp. ISBN 978-0-19-006880-6.

WOLFE-ROCCA, Ursula. What Our Students Should Know About the Struggle for the Ballot — but Won't Learn from Their Textbooks [online]. 18.09.2020. [cit. 2023-04-19]. Dostupné na: <https://www.zinnedproject.org/if-we-knew-our-history/struggle-for-voting-rights/>

ZELDEN, Charles. *Voting Rights on Trial: A Handbook with Cases, Laws, and Documents*. Santa Barbara : ABC-CLIO, 2002. 347 pp. ISBN 1-57607-794-2.

ŽENÍŠEK, Jaroslav. Čtrnáctý dodatek Ústavy USA a jeho výklad z pohledu hlavních interpretačních metod. In *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. ISSN 2336-6478. 2021, roč. 67, č. 1, s. 7-23.